

NOORTE ELU

NR. 8

1927

„Kristuse ja koguduse eest“ E. Usklikkude Noorte (uskude- vaheline) C. E. Liit.

Juhataja: Peeter Sink — Tallinna, Villardi tn. 7—1
Laekahoidja: B. Espenberg — Tallinna, Imanta tn. 5
Kirjatoimetaja: E. Ader — Tallinna, Tehnika tn. 5—9
„Noorte Elu“ — toimet. aadr.: Tallinna, Iisraeli tn. 12—6
„ „ — talituse „ „ Villardi tn. 7—1
„ „ — kirjad „ „ Postkastnr. 284.

„NOORTE ELU“ maksab aastas:

lihtpaberil postiga	130 mk.,	postita	120 mk.
heal „	200 „	„	190 „
Välismaale lihtpaberil	180 „	heal paberil	250 „

Kergemeelne mäng.

Lubage ühest loost jutustada, kas ta olnud ei tea ma mitte:

Ilus päikespaisteline ilm. Lagematu hulk kiiri mängib lainete harjal, mille tippe küll laewa raske kogu lõhub. Rajakate parv tiirleb väsimatult, kiiresti edasiruttava laewa kohal, oodates, kas midagi sõõdamat merre ei kuku.

Reisijad on igaüks end nii sisse seadnud, kuidas kõige parem tundub. Reegi mees on laevaninna endale paiga võtnud, wististe päikese pärast, ja mängib mingisuguse sädelewa kiwiga wifates teda üles, et siis osawalt teda jälle kinni püüda.

Reegi waatleb seda mängu eemalt ja on huwitatud just kiwist, mis päikese käes imeilusalt särab. Wõõras läheneb.

„Tõhin küsida, mis kiwi see on, millega mängite?“

„Teemant — wahetasin oma waranduse selle wastu, on lihtsam seda reisul kaasas kanda,“ — saad küsija wastuseks.

„Aga miks mängite nii kallil ja suure warandusega?“

„Mis ja igawusega teed, peab ajawidet otfima, ja teiseks on nii ilus teda õhus, siin wal taewafoonil päikese kiiris säravas näha.

Ega ma ka hooletult mängi, teen seda väga ettemaatlikult.“

„Ma küll nii ei talitaks, ja soowitan teile ka mitte mängida, just hädaohu tõttu, mis merena teie kiwi ähwardab!“

„Pole karta, laewa äär on kaunis kaugel.“
Wõõras lahkus.

Mees mängis edasi. Wähe aja pärast waatab wõõras eemalt mehe kardetawat mängu.

Seal, äkki — sädeleb kiwi mere kohal ja järades waob sädelewasse merre. Tugew oli üks käetõste olnud ja kallil warandus leidis õudse haura. Kurwalt waatab mees merre — kuid mis aitab see enam. „Kadunud, kadunud“ — hüüawad ta huuled.

Kas pole hulgad oma kallima warandusega — hingega — samuti mänginud. Kas pole hoiatawad hääled küll wäljastpoolt ja ka nende enda südame hääled manitfenud mitte mängida, waid anda Kristuse kätte. Kuid piisut neid, kes hoiatustest on hoolinud, enam on edasi mänginud seniks, kuni igawene hukatus nende waranduse päris.

Sõber, kuidas talitab sina oma warandusega — hingega?

Usalda see Jeesuse kätte, siis hukatusmeri teda pärida ei saa.

Kaanel olev pilt kujutab kuristikku ja sellest üle ehitatud silda. Kui hea on reisijal seesugust silda mööda üle kuristiku sammuda. Võib olla teisel pool — seal kasvavad ihaldatud lilled, seal näeb silm ilusamaid vaateid ja kõik oleks kättesaamatuks jäänud, kui poleks silda olnud.

Jumalat ja inimest lahutab kuristik sügav ja lai. Kuid, kuidas ihkab inimhing Jumala juurde ja missuguseid katseid ta selleks ka ei tee, kuid ei pääse — sest ei näe silda. Siiski on sild üle selle kuristiku olemas ja see on Kristuse rist — otsi see üles ja sul võimaldub Jumala aasale tulla ja Jumala südame lähidal elada. Ja hing vaikib.

NOORTE ELU

EESTI USKLIKKUDE NOORTE CE LIIDU AJAKIRI

Nr. 8

Seitsmes aastakäik

1927

Igawiku wärawail.

Igawikuft tulnud ja läheb taas igawikku. Igawikuft tulnud külastama seda maailma siin lahtub inimhing jälle siit — tagasi igawikku saladuslikku.

Nad kõik, need tuhanded enne meid on seisnud kord igawiku wärawail ja pidanud surmajõeft läbi astuma. Ja miljonid, kes tänapäew elawad, lähewad ka jedasama teed. Milline lõpmatu rong! Igas sekundis, igal kellatikkumisel ja südamelöögil sureb inimesi, astudes igawesse ajasse.

See hetk on wast tõsiseim kogu meie elus. Teadmine, et nüüd warsti kustub eluküünal, katkeb wiimanegi niit, mis meid sidunud selle maapealse eluga, paneb meid tõsiselt kaaluma oma elu ja lõpu kokkuvõtet kõigest tegema. Jialgi ei awane wõimalust uuesti tulla siia maailma ehk uuesti elu jätkata. Maha jääwad kallimadki omakfjed ja sõbrad.

Surmaeelsed läbielamised on väga tähtsad, need on otustawad läbielamised. Nagu wiimane lahing otustab wõidu wõi kaotuse, ja ühes sellega parandab ja tasandab kõik eelmised kaotused wõi jälle wastupidi muudab nulliks kõik hiilgawamadki wõidud. Wiimased sõnad, hingeawaldused ja kõik see paneb pitferi kogu meie elule. Siin tuleb awalikults meie elu lõppsumma.

Surm kifub maski inimese näolt ja pühib puudri palgelt. Inimesed näitlewad sageli elus: lasewad endist wälja paista seda, mis nendes ei ole ja mida nad ei ole ja püüawad warjata seda tõelist, mis neis on. Do, kui palju inimesed maskeeriwad ja puunderdawad. Keegi kirjanik kirjutab, et kui see määratu hull puudrijahu, mida Pariisi daamid tarwitawad, Seine jõkke wifata, siis muutuks selle wärw, kui mitte sedagi kurjemat ei juhtu, et laewad sellesse kinni jääksid. Siin näeme ifeendid õiges walguses, tõelises olekus ja lõpeb näitlemine.

Siin räägitakse sõnu, mida enne ei räägitud, ega oleks räägitud miski hinna eest, sõnu, mis sageli wastupidised on kõigile endisetele arwamistele ja rääkimistele, ning lükkawad ümber meie endised otfused ja arwamised. Palju muutub teijeks ja omab omale teise wärwi selle tõsifude ees, mis walitseb wärisewas inimhinges kui igawiku kohutaw-tõsifed filmad põrmulapsle otfa wawatawad. Walitseb kohtusaali tõsifus. Nagu kuuleksiti

juba seda wäramata õiget otfust oma südamess, mis on tehtud terve elu üle.

Paljud inimesed ei taha meeleldi arwestada elu wiimaste filmapilkubega. Weldakse, surija ei ole enam normaalse mõistuse juures ja seepärast räägib ta enneolematuid asju, mis pole koostõlas pahatifti endistega. Nii weldakse, sest et ei taheta uskuda tõeliftust ja püütakse ifka weel näidelda.

Igawiku wärawail muutuwad nulliks kõik maifsed elu wäartused, kui Jumala kaalud kaaluwad. See, mis paljudel elus suur, saab wäikefeks, mis olnud väga tähtis, muutub tühi feks. Kalliskiwid ei sära seal enam kui telliskiwidki, kuld on wäartuseta metall, mida ei saa igawikku kaasa wõtta. Au ja kuulsus on kui aur, mis kaob.

Kui Jumala kaalud kaaluwad hinge põhjas peawad paljud nägema, et kogu nende elutöö on saanud ka nulliks. Millest teised küll palju rääkisid ja hindasid, sellel pole Jumala filmade ees igawiku wäartust.

Seda pidi aru saama ja tunnistama ka Soome tuntuim kirjanik Juhani Aho, kelle mitmed teosed ka eesti keelde tõlgitud. Surmawoodil olles lastis ta kutsuda ühe noore õpetaja enda juurde. See tuli ja olles alles noor ja arg, ei julgenud ta kohe suure kirjaniku hinge seifukorrast küsida, waid hakkas seifsejuhatus feks rääkima ilmadest jne. Seal ütleb haige karsifitult: „Ma pole teid selleks siia kutsunud, et mulle ilmadest wõi päitefests räägikfite. Seda pole surijal tarwis. Ma ootafin teid küsifwat: No, Aho, waene, on warsti minek igawesse aega, kuidas on su hinge seifukord?“

Ja seal igawiku wärawal lõppkokkuvõtet tehes oma elutõõst ütleb ta: „Ma olen Soome rahwast sõõtnud haganatega.“

Õmeti teame, et Aho tööd on ifiski weel eeskujukilikumad ja paremad. See ei ole häbi tõtt welda ka enda kohta, ehkfi parem oleks olnud, kui suur kirjanik seda ennemalt oleks aru saanud.

Igawiku puuriwates filmade ees tunneb inimene oma alasti olekut. Wilets ja alasti on ta igawesse Jumala ees, olgu ta kui haritud ja rikas tahes. Selles muutuwad siin kõik ühesuguseks, olgu see must neeger, kes paljalt kufagil wõsadi fiks elab, kufagil etwaatoripäitefe all, ehk moderne ameeri fiane wõi eurooplane. Professori ja moonakas

on siin ühesugused — alasti olevused — ei millegagi pole katta end, kui puudub Kristuse vere õiguse kuub.

Mitte ühesuguselt ei seis inimesed igawiku läwel ega astu ühesuguses meeleolus sealt läbi. Kui mõik-sime olla paljude surijate woodite juures, näek-sime hoopis wastolulisi sündmusi ja hingeawaldusi. Näeme mõnda, kelle näo üle lehwib wainne rahu ja filmades säraks kui igawiku koit, kui näeks too surija läbi wä-rawate tõuswat särawat päikest, kuna suu sofiistab troosti-sõnu mahajääjatele; näek-sime ka teisi, kellele lahtumine siit ainult ahastusi toob, milledest iga hinna eest ta-haks põgeneda, kuna ees aigutab õudset pime öö.

Jumala salgaja igawiku läwel.

Igawiku läwele peab astuma ka tema.

See on kohutaw filmapilk. Südametunnistus, mille noomim hääli oli enne maha surutud, ärkab mõimsalt ja ühes sellega küsimus: „Kui aga siiski on olemas Jumal, kelle wastu ma olen sõdinud, mis saab minust siis?“ Ustmatuses ei leia nad siis mingit troosti ega tuge. Kõik alused waaruvad, toed murduwad ja hing näeb oma armetut olekut. Peab astuma kõige wägewaima Jumala kohtu ette.

Stokholmi haigemajas lamab woodil kirjanik. Keegi pastor, kes haigeid külastab, leiab teda seal. On teh-tud alles operatsioon. Opetaja tunneb südamis kasku minna tolle mehega rääkima, kuid kardab seda arwates, et wast haige liig nõrk on ja ei kannata seda. Siiski mõte, et haige võib warsti surra, ilma et talle oleks räägitud päästmisest Kristuses, wõidab kartuse ja lähenedes haigele küsib ta: „Kas olete walmis kohtama Jumalat?“

„Seep-see ongi, mis mulle raskust teeb ja mind mõtlema paneb, et olen lepitamata Jumalaga, olen fogu elu-aeg olnud utilist.“

Nüüd aga siin waludes maas lamades olen hakanud järele mõtlema, kas on minu ustmatuses midagi, mis mõiks mind troostida ja mulle rahu pakkuda sur-mas. Pean üttema, et seda leidnud pole. Kuna olen näinud inimesi, kes elawalt uskusid Kristuses, peaaegu pimedast peast rõõmuga minewat surma, tunnen mina ainult ahastust hinges. Selge minu sõpradele, et usk-matus ei kesta surmas ja hirmus on Ju-mala salgajana surra.“

Siin paljastus kohutaw enesepettus. See oli katast-roof.

Milline arm, et see mees weel siiski enne surma

päästmisele tuli, kui pastor talle wõis jutustada Jumala imelikust armastusest ka jumalafartmatute wastul

Ja — sageli kajab igawiku läwel läbi-lõikaw kisedus ja eluneed sarnaste suust, nähes oma ees kohutawat pimedust aigutawat. Ei ole Jumalat, kellest kinni hakata — ta on elus ära põla-tud. Teadmine, et peab ilmuma Jumala ette, teeb otjatut hirmu.

Jumalasalgajatel pole kindlust surmas.

Sel filmapilgul oleks inimene wal-mis algama elu uuesti ja paremini, et aga jaada Jumalaga lepitatud: Wõimatu!

Üks Inglise kuninganna kisedas enne surma arstile: „Miljonid tallas, kui suudate weel tollipikkuselt pikendada mu elu!“ Kuid õudne küllaline juba sirutas ki oma külma käe ja wiis läbi wärawate.

Siin maksab ja annab julgust ainult Kristuse rist ja weri.

Kusagil linnas läheb üks jutlustaja talle antud aadressi järele linna serwas asuwasse wiletsasse majasse surijat haiget waatama. Kui surijale wanakesele tea-tawaks saab, et wõõras tulnud piibliga, küsib ta põne-wuses nõrga häälega: „Kas on selles raamatus rää-gitud midagi wewest, mis pattusid puhastab?“ Noor-põlwes oli ta kord kusagil hetkeks astunud kirikusse, kus parajasti jutlustati pattude puhastamisest were läbi. Kõik muu ununes, kuid see jäi meelde. Etu läks oma rada pöõrmata meeles ja pattudes, kangel Jumalast. Nüüd igawiku läwel ilmus filme ette ta kohutaw mi-newif, pattudega määratud elu. Südant rõhusid patud, mis ähwardasid igawesse pimedusse langetada. Miski wäline asi ei wõi aidata siin.

Seal loeb talle jutlustaja ette 1. Joh. 1. p. 7, 9 salmidest „ — ja Jeesuse Kristuse, Tema Poja weri teeb meid puhtaks kõigest patust.“

Jumala piirita armastuses oli ruumi weel ka sellele wiletsale raisatud elule. Ustudes sai tunda haige seda imelikku wäge, mis temagi weripunased patud tegi lumest walgemaks. Kadus kartus ja wabalt ning rõõ-muga wõis hing astuda igawesse Jumala ette — Kris-tuse were warjus.

„Do rist, mu ainuke lootus“ — neid sõnu pa-lus kuulus Rootsi kirjanik Aug. Strindberg oma ris-tite asetada. Suremiseesl sel õhtul wõjutab ta piibli omale wastu rindu ja lausub: „Nüüd olen teinud lõppuarwed maailmaga. Siin raamatus on ainult tõde.“ Ja milline piibli ironiseerija ja usuwastane oli ta elus!

Batu olemasolu ei waja tõendusit. Meie leitame pattu igalt poolt, kus elut-seb inimene, kuhu tema oma sammud

juhhib — sinna kahklemata kantakse ka patt. Siit wõik-sime järeledada, et patt on inimese lahutamata oja, millela on wõimatu inimest ette kujutada. Ja waene pattudes waewlew inimene süüdistab oma Loojat, kims tema sarnasena loodud. Kuid selle kohta ütleb wäga õieti keegi inglise kirjanik. „Patt ei ole paratamatu oja inimese loomusest. Me teame, et pattu ei olnud algusest inimeses, ei ole ka teda ausse kutsutawal inimesel, nagu ei olnud teda In-

Mis on patt?

J. W. Kargeli järele.

mespojale Jeesusel Kristusel. Sellega tema on wõõraft, wäljast fise tunginud, Jumalale ja meile waenulik oja, mida wõib wõita ainult Jeesus Kristus, kui ta wõi-malust saab meis töötada.“

Meie tahame nüüd jumalikust waatekohast pattu tundma õppida. Ja seda Tema sõnast, piiblitraama-tust, sest kunagi pole olnud ilmas muud usulise si-fuga raamatut, kus nii rõhkesti oleks kirjutatud pa-tust ja selle igasuguseist wiisidest kui piiblis.

Kui küsime: „Mis on patt“ — siis wastab meile jumalafõna:

Patt on pühale Jumalale vastu-
hakamine ja tema teotamine.

Kui inimesele öelda, et tema on patune, siis saadakse harilikult vastusena: „Mis pattu olen mina teinud? Ei ole ma warastanud, ka mitte abielu rikkunud, rööwinud, ma annan igale inimesele, mis ta kohus j. n. e.“ Nii toovad ette inimesed oma head ja kõlblist wahekorدا teiste inimestega, kuid nende wahekorд Jumalaga, nende üleastumised Tema vastu ja wastutus iga oma teo pärast Tema ees ei tule neil mõttesegi.

Uga fiiski on iga pattu iseloomustaw joon w a s h a k k a m i n e, p õ l g u s e a w a l d u s J u m a l a w a s t u; patt on Tema tahtmise tühjaks tunnistamine, Tema pühade käskude eitamine ja seega tema suuruse, pühaduse, õigluse ja armastuse teotamine. Sarnane oli esimene patt ja sarnased on kõik järgmised. Patustades annab inimene ennaft esimese waleliku s. o. kuradi alamaks (Joh. 8:44; 1. Joh. 3:8—10.) ja sellega saab Jumala otsekohejeks waenlaseks.

Patu suurus ei ole tähtis, waid igal juhusel on patt waen Jumala, Tema tahtmist ja seaduste vastu.

Igas halwas teos, igas himutäitmis, igas asjatuse ja kõlwatus sõnas, igas roojases mõttes pörawad Jumala ja inimese tahtmised wastamisi, kus juures Jumala hea ja armuline, kui ka auiline tahtmine kõrwaldatakse ühe tühise loodud isiku tahtmisest ja Jumala tahtmise asemel asub walitsema inimese tahtmine. Kui ka patustaja teadlikult oma

teoga ei taha kõrwaldada Jumalat, fiiski tegelikult teeb ta seda, ja kui ei sünni muutust, kahetsust, siis jõuab ta awalikult Jumala eitamiseni.

Et Jumal waatab iga pattu kui temast põlgamist, näitawad meile mitmed näited piiblist. 4. Moosese raamatu 11. p. 18—20 salmis näeme, et Jisrael oli unustanud Jumala palge liha pärast ja potuselt küsinud: „Mispärast oleme Egiptusmaalt ära tulnud?“ Ja selle kohta ütleb Jumal: „Teie ole põlanud Jehoowat.“ Ja teine kord Jisrael ei olnud rahuldatud oma kohtumõistja Saamueliga, waid tahtis omale kuningat, nagu see muil paganarahwail oli, siis ütles Jumal Saamuelile: „Sest nemad ei ole sind põlanud, waid mind on nemad põlanud, et ma ei pea nende üle kuningas olema.“ (1. Saam. 8:6—8, 10, 19.) Sarnaselt oli ka Sauliga, sest kui wiimane andis armu pudulofuseile ja hingedele

ning omandas neid sõjawangina, siis ütles Saamuel: „Wastupanemine on õnneandmise patt, ja wastutõrkumine on wõõra jumala ja Teerami kujude teenistus.“ (1. Saam. 15:23.) Wõõra jumala teenistus on elawa Jumala põlgamine, sest üks teine asetatakse tema asemele ja seepärast Jumal nuhtleb ka rängasti wõõrajumalateenistust. Weel ütles Jisand kord terve Jisraeli kohta: „Mu rahwas on hukas, et ep ole tundmist, sest ja oled tundmise ära põlanud, siis tahan ma sind ära põlata.“ (Dosea 4:6.)

Nii näiteist selgub, et Jumala ja tema sõna põlgamine ei ole igakord otsekohe Jumala isiku eitamine, waid Jumalal on iga wähemgi patt, kui tema põlgamine. Kord oli see lihalik tahtmine mõnu tunda toitudest, teine kord rahmuslik uhkus mitte muist rahwaist hiilguses maha jääda, kolmas kord oli ahnus sõjasaagi järele, neljas kord tahtmine puudus Jumalalt õppida — kõik harilikud lihtsad patud, mis igapäew korduwad meie filmade ees. Jumal aga nende kohta ütles, et stin tema isik ja tema tahtmine on ära põlatud ning neile pattudele järgnes ka sellekohane karistus.

Kui nüüd iga patt on Jumala põlgamine, kuidas waatab siis patustaja peale.

Meie ei pruugi imestada, kui Jumal ütleb, et sarnane inimene on tema w a e n l a n e. Wastawalt sellele nimetab tema inimlikku meelt, ifegi patustaja ufulist meelt waenuks Jumala vastu (Room. 8:7). Ja ifegi sõprust, mis usklikul oleks maailma vastu, nimetab ta selle karmi sõnaga (Jak. 4:4). Apostel kirjeldades Kolosfufe rah-

wa endist seisukorda ütleb: „Kes teie ennemuiste, kurjadele tegudele mõeldes, wõõrad ja waenlased olite (Kolof. 1:21). Rooma usklikkudele kirjutab tema Kristuse Iepitusjurmaft, kõneldes: „Kui meie waenlased olime.“ (Room. 5:10.)

Hirmus on patt — tema teeb inimese Jumala waenlaseks. Kuid ta on weel hirmsam, ta teeb ka Jumala inimese waenlaseks. Nii ütles kunagi Saamuel waesele Saulile: „Mispärast küsid sa minult, kui Jehoowa just on ära lahkunud ja on ju waenlane?“ (Saam. 28:16.) Jisraelist, sellest suurest walitsetud rahwast, kirjutab prohwet. „Uga nemad panid vastu, ja kurwastasid Püha Waimu; seepärast sai ta jälle neile waenlaseks, ta taples ise nende vastu“ (Jef. 63:9—10). See on põhjufeks, miks mitte ainult tulewikus Jumala wiha ei lange patustaja peale, waid kui tema ei ole otsinud ja

Itaalia usumees Hieronymus Savonarola
Fra Bartolommeo maali järele, kelle sünnipäevast
21. septembril mööda 475 aastat.

leidnud päästmist ning lepitust Kristuses usu läbi, siis juba on ja ka jääb Jumala viha tema peale (Joh. 3:36). Meie patt, millega meie Jumala oma maenlasteks teeme, kutsub välja ka rasked karistused, milledest nii paljud ja paljud piiblikohad kõnelevad. Seepärast on Jumal „üks Jumal, kelle meel igapäev väga paha“ patuste vastu, kes meelt ei paranda (Laul 7:12—14). „Tema kästi leiab kõik su maenlasted“ (Laul 21:9—13). Tema maenlasted saavad hukka (Laul 37:20; 92:10; Roht. 5:31), nemad saavad tema jalgealusteks järjeks (Laul 110:1; Matt. 22:44), nad tapetakse (Luuk. 19:27), heidetakse põrgusse (Laul 9:18) ja tema vihatuli põletab kõik ära (5. Moos. 32:22). Mis on siis põhjus, et kõik Kristuse lepitustööd mitte vastuvõtnud inimesed eranditult on sündimise poolest vihalapsed (Ew. 2:3).

Patt ei ole inimese nõrkus, mingi õnnetus, mis vajab meie ja Jumala kaastundmist. Tema on midagi rohkem — tema on waen, wastuhakkamine meie ainjale Jumalale, taewasele Jumalale, ning kutsub esile nuhtlust, sest Jumal on püha ja õiglane. Kui patt poleks otsekohe wastuhakkamine Jumalale, siis inimene võiks lihtsalt ilma mingi lepituseta ja ohwrita Jumala juurde tagasi tulla. Nii arvab ka ümberpöörmata inimesed, kui aga temale selgub õige elu — siis alles tunneb, et ta vajab rohkem kui halastust, — temal on tarvilik pattude lepitus. Kuid ka siin langeb inimene tihti eksteele. Ta ise hakkab oma patule lepitusohwrit otstima ja ise tahab selle ohwri tuua. Tema mõõdab igavest Jumalat oma mõõduga ja vastavalt sellele pakub ka oma ohwrit. Rikkalikke näiteid annavad meile sellest paganarahvad oma mitmesuguste ohwerdamiskommetega, ka nõnda nime-

tatud „ristiust“ ja ühikugi istku elukätk, kui ei taha Jumala määratud teele astuda.

Ühes läheb kokku ainult inimese arvamine ja Jumalik otsus, nimelt patt nõuab rahuldust ning süü farnast tasumist, kus iga penn peab täpselt arvestatama ja iga väikesem patt peab vastava lepituse leidma. Aga ainult kõikteadja Jumal, see, kelle vastu eksti ja patustati, kes teab patu kohutavust ja sõgedust, ainult tema võib määrata patu suurus, ainult tema võib näidata ohwrit, mis kõik meie süü lunastaks. Ja tema avaldas meile nii vanas kui uues seaduses, et patustaja, kurjategija, seadusmurdja, tema maenlane õigluse nimel ei ole muud tunnud, kui surma (Room. 6:23; Hee. seek. 18:20). Kõik, mis meie piiblis loeme sellest, võib võtta kokku ühes lauses: „W e r e w a l a m a t a e i s ü n n i a n d e k s a n d m i s t“ (Heebr. 9:22).

Kuid Jumalat ei võinud rahuldada „härgade ja sikude veri ja lehmatusk,“ ehk nädki tunnistavad surmast; isegi kõige parema inimese surm, ingli ehk peingli surm oleks asjata, sest „ükski ei või menda lunastada“ (Laul. 49:8—9) ja lepitada Jumalale feda süüd, mis meie tema vastu oleme teinud. Selleks on tarvilik kõrgem ohwer, isik, kes farnane Jumalale, „kõrgem kui tae-

mad“ (Heebr. 7:26) võis ainult ennast farnase ohwrina pakkuda, mis rahuldaks Jumala õiglustunde. „Mees, kes on Jumala aupaistus ja tema olemise märk“ (Heebr. 1:3), „see on Jeesus, kes ilirikeks ajaks halvemaks on saanud kui inglid surma kannatuse pärast, et ta Jumala armu läbi igaihe eest pidi surma maitsuma.“ (Heebr. 2:9.)

Nüüd tulge ja waadake, misjuguft surma pidi kannatama Jumala Poeg meie pattude eest. See

Sügisel.

Veel näitab loodus oma naeratavaid palgeid ja kutsub meelde möödud kevadpäevi helgeid — kuis oli siis nii soe, lillerikas, särav — nüüd aga lahti tehtud kaduvuse värv.

Ent rõõmul näen kord jälle selget taevasina — nii lohutav! — Ah, kaoks jäädavalt see uduvina! Veel päike saadab oma sooja, rahulikku helki, on kadnud suve lõõm. Silm tabab viimast õitsvat nelki.

On vaik. — Kui poleks iial olnud tormi valju. Vast alles tuiskas ta ja murdis puidki palju. Nüüd vaikus pärast tormisid — ei puhu tuul, vaid üksik kurblik lind veel vilistab seal puul.

Siin metsa all veel üksik hele liblik lendab. Näe, üksik kerge pilv ka üle taeva rändab. Seal viimseid tulililli õitseb põõsa vahel ja eemal paistab silma seente lõhnav ahel.

On juba koltund lehestik ja pihlad, kõivad on omandanud kollased ja rusked rõivad; kuis ohtralt puistanud Ta loodusesse verikulda ja ometi, leht — lehe järel variseb kõik mulda.

Veel viimset soojust, viimset päikse kuldset sära, kuid varsti, varsti kaob seegi jälle ära. Ja järel jäävad ainult raagus puud ja vihmahood. Oo, sügis, hiline! Kas ainult kurbust, nuttu tood?

Too viimne sügisjuubeldus ning võluv sära, fatamorgaanana ta ruttu kaob ära. Kõik, mis on kaduv, ükskord sureb, hauda vaob. Kui lõpeb aeg, üks käsi hingekella taob.

Ehk kaob kõik ja aset leiab surmavalda, ei kao vaim . . . ta jõuab sinnapoole kalda. Seal ärkab ta, kes saanud kõigest maisest võitu, mu vaba hing kord nähes igaviku koitu.

P. Sink.

Varstiilmuvast luuletuskogust „Kõrveteel“.

oli Jumalast neetud surm, mis ofaks langeb suuremaile kurjategijatele (Ral. 3 : 13), see oli patuse surm, ehk ta küll patuta oli (2. Kor. 5 : 21), surm üleastumiste pärast (Jes. 53 : 5), surm ülekohtuste eest (1. Peetr. 3 : 18.), ta suri kui ise ülekohtune (Jes. 53 : 12; Luuk. 22 : 37), ehk tema peal küll ühtegi ülekohtut ei olnud, peale meie ülekohtu, mis tema peale pandi (Jes. 53 : 6).

Wõid ja nüüd mõista, mis on patt, kui sarnast ohwrit pidi toodama tema hävitamiseks?

Patt on Jumala põlgamine ja teotamine, kuid

Elulugude väärtus üldiselt, selle huvitavus ja kütkestavus — ning

pühakirja elulugude väärtus eriti on: näha iseennast peeglis. Sest mis on minewiku ajalugu muud, kui olewiku peegel? Jääb kindlaks tõstajaks, et süda wastab südamele, iseloom iseloomule, elamus elamusele üldjoontes kõigil aegadel ja kõigis kohtades, just nii kui nägu wastab näole puhtas mees selgel, waiksel päewal. Tõsisem wastuwäide, mida võib awaldada enama jao elulugude suhtes — on eluloo kirjutajate püüed kõrvaldada kirjeldatavalt kõiki wigu ja nõrkusi ja ebamääraselt suurendada woorust ja niiviisi luua wale ettekujutuse ja anda iseloomult ühekiilgse pildi. Kuid see wiga puudub täieliselt piibli iseloomu joonestustest. Siin on inimkarakterid maalitud ja wälja pandud kõigis üksikjoonis, meeldiwais ja inetuis, alasti, katmata, warjamata lihtsuses sama ustawuse ja täpsusega, kui seda teeb tundeline päewapildiplaat walguje mõjul.

Mooses oli tafaseim mees maa peal, kuid Moosesel eluloo kirjelduse alguses näidatakse, kuis ta tapis mehe ja peitis liiva. Seda kirjeldatakse täiesti awalikult, vähemagi warjamiskatseta. Jakob on usklikkude isa, kuid Püha Waim räägib meile, et ta oli hulka aastaid petis ja kelm — samasugune õline ja libe iseloom, nagu neid on küllalt tänapäewa kiriku ridades, kes ei ole veel kohanud Jumalat ja tunnud Tema kohutawat ligiõlemist ja puudutamist ja wäge, nagu seda elas läbi Jakob Priitelis. Taaweti ja Peetruse elust on ka näiteid selliseid. Ja siis on mees, keda tõsteti Jumalast iseäraliste eesmärkidega, et kohut mõista Tema rahwale tähtsal ajal, et juhtida Tema rahwast, sõidida nende sõdu, wabastada neid ikke alt ja küllwata hirmu nende waenlaste südameisse. Ja seda ta teeb kakskümmend aastat, siis annab järele harilikule, labasele kiusatusele ja patule, lõigatakse selle läbi Jumalast — kõige oma higla jõu algallikast jääb nõrgaks nagu teised inimesed ja häbitatakse ning piinatakse wiimaks juubeldawalt waenlastest. See iseloomujoonistus on täis wäärtuslikku ja tõsist õpetust meile kõigile tänapäew.

Ma reisisin kord laewal jõge mööda, kus olid seatud mitmele poole hoiatusmärgid merimeestele hädawõimude kaljude ja madalikkude eest, kus teised laewad on hukka läinud. Jumal on pannud mõned ajaloolised iseloomud piiblisel, et hoiatada

meie wõime sellest wabaneda ainult Kristuse ristisurma läbi ja selles on meie eesõigus. See ohwer kõrwaldab takistused, mis keelawad patust ja ülekohtust inimest Jumala palge ette astumast, see awab wärawa, mille kaudu võib waenlaseks tunnistatu uuesti sisse astuda ja Jumala inimeseks saada. Seepärast paistku ewangeeliumi rõõmualguks ikka, et patused ärkaksid, oma pattu näeksid, selle kohutawust tunneksid ja siis tundma õpiksid Kolgata andi, mis hinnata neile pakutakse nende hingede pääsmiseks.

Simson, tugew — nõrk mees.

A. Hartleff.

meid kaljude ja madalikkude eest, kus nende usu ja hea südametunnistuse laewad hukkusid. Waadake Gefawi, Sauli, Piileami, Juudast Iskaariotti, Deemast ja teisi. Simsoni elulugu wõtab iseäralise raskeloomulise ilme. Ta oli eriline Jumala and neil aegadel. Ta sündis jumalakartlikest wanemast ja kaswatati iseäraliselt oma pühale ülesandele.

Simson ja Delila loos on vähemalt kolm tähtsat õpetust noortele.

1. Et loomulisest jõust ja suurusest on wähe kasu, kui see on ühendatud kõlbliku nõrkusega.

Simson oli jõult Herkules ja kohutaw waenlane, nagu seda wilistlased oma kurwastuseks mitu korda tunda said. Kuid see jõud oli Jumalast iseäraliseks otstarbeks ja oli olenew teatud tingimustest ja kohustustest. Mehe kõlblik jõud ei olnud füüsilise jõu sarnane ja lõpuks tuli kokkuwarisemine. Jumala anni hindas ta üle wõi tühistas ta, mängis kergemeelselt.

Loomulik jõud on hea, kuid ainult suhteliselt. Ta on parem nõrkusest, kui teised omadused on ühesugused. Kuid teda peab juhtima ja walitsema kõlblik põhimõte ja jõud et, kindlustada õnnelikku ja kooskõlas töötamist Jumala tahtmise ja eesmärkidega. Kui see kõige tähtsam osa puudub, siis inimese jõud võib saada tema nõrkuseks ja aidata kaasa tema langemisele ja hukatusele. Sest füüsilise jõud iseenesest — juhitud kirgedest ja alamatest instinktidest ja himudest, kui seda ei walitse ega taltsuta südametunnistus ja Jumala tahtmine — ei ole muud kui loomaline jõud. Ja nii tuleb, et inimene, kes on loodud Jumala omaks, et olla õnnelik ja rõõmus Jumalas, täidetud Jumala eluwaimust, et arendada Jumala suuri eesmäärke ja teha Tema tööd siin maailmas, ei tõuse kõrgemale elewandi, hobuse ehk aurumafina tasapinnalt. Teie, kes olete õnnistatud füüsilise jõuga, olge tänulikud, olge ettewaatlikud ja pidage meeles, et see on ainult loomulik jõud ja et teie tõsine jõud, wäärtus, mõju, mehisus ja suurus oleneb enesewalitsemisest, kõlblikust põhimõttest, Jumalaga osasaamisest ja kõndimisest. Karjapoiss Taawet oma lingu ja kiwidega on enam kui wastane Koljat, sest ta on liidus Jumalaga.

2. Kui üliwäga hädawõimlik on Jumala hääl ja südametunnistuse ase-

mel oma kirgede ja liha kaldumuste järele käia.

See on hädaoht, mida tihti illustreeritakse ja köidetakse. Kire meelitused, selle mahebad kiufatused ja sirenihääl on juhtinud tuhandete suurepärase inimeste elulaeva kaljude otja, just nii kui mõistujutus nõiduvad sirenid meelitavad merimehi hukatusse kaljuse saare kaldal. Inimene on kahe ilma olemus — tal on kahekordne loomus — maine ja taewane, meeletine ja waimline. Tema maises loomuses on mõnesugused himud ja loomusunnid warjul, mis wangis hoitakse ainult jumalakartuse ja jumalaarmastuse all. Selleta võib inimene langetada sügavamale kõigist lojustest. Ja see tõsiasi, et Jumal neid loomusunde inimeses välispidi looduslikkude mõjudega ei piiranud, näitab, et Ta tahtis, et inimene ainult Temaft olenewas südamliskus ufus, Tema waimu abil, nende üle walitseks. Nende rahuldamine on lubatud ainult Tema poolt seatud piirides ja tingimustes, ja kui neist üle asutatakse ja rahuldust ootatakse keelatud olukorras ja ebamäärasel määdul — sünnib patt ja wägivald inimese kõrgema loomuse wastu ja Jumala seaduste wastu — ja siis, nii tõesti kui Jehoowa Jumal elab, „olge kindel, et teie patt saab teid kätte.“ Ei ole midagi kindlamat, midagi ilmeksimatamat, kui see seadus. Ei ole niisugusel patusel pääsmist karistuse eest. „Jumala seadused on enese eest kättemaksjad ja nendega mängides mängite oma eluga.“ Hind tuleb lõpuks maksta ja see hind on mõnikord kohutaw suur.

Simsoni lugu õpetab meile, et eneseäraandmine kire meelitustele ja kaldumustele on waid esimene lahutaw samm puhtuse, enesefilugupidamise, jõu, mõju, mehifuse ja Jumala äraandmise poole. Seepärast õppige wastu seisma juba hakatufes. Seepärast õppige ütleva „ei“. Seepärast painutage omad kurjad kaldwused, heitke alla oma madalam loomus, salake ära jumalakartmata ja ilmlikud himud. Make mõtlust waenlasega wiibimata, ootustawa tahtmisega, õigel ajal, kuni ei ole liig hilja temast wõitu saada. „Räige waimus, siis ei tee teie mitte liha tahtmise järgi.“ See oligi, mida Simson ei teinud. Ta laskis madalaid mõtteid ja tundmufti oma hinges walitsebada. Ta astus kiufatusteele ja langes kõrwale Jumala teelt. Ta jättis maha Jumala, oli kergemeelne Jumala waimuandidega, müüls ära oma kõrge seifuse läättsaleeme eest ja maksis lõpuks raske hinna, rääkimata tema patu inetuseft ja sügawast hukkamõistmifest.

3. Inimene võib patu läbi Jumalast lahutatud olla ja ise selle kohutawa ning kurwa tõsiasja kohta teadmatufes wiibida.

Simson ärkas omast unest ja ütles, „ma tahan wälja minna ja ennaft lahti puistata, kui enne seda.“ Tema läks ka, kuid Jumal ei olnud enam temaga. Simson oli füüfiliselt just samasugune kui enne. Ta

wõis wabalt tarwitada oma wägewaid liikmeid. Ta tegi samasuguseid jõupingutufi kuid tagajärjeta. Sest Jumala Waimu lahkumisega oli ka tema suur wägi lahkunud. Muidugi oli teatud moment, mil faabus kohutawa kurbmängu haripunkt selle mehe hinges ja jõudis lõpule surmaw protsess, kuid see kõbdunemise protsess kestis juba kuud ehk aastad. Negamööda kadus Püha Waimu mõju ja lõdwenesid siidemed, mis köitsid teda Jumala külge. Negamööda nlrines waimuterawus kõrgemate asjade suhtes. Negamööda tekkisid saatuslikud lõhed tema kõlblikus elus, kuni see õonestus purunes seeftpidi täiesti, nagu seda teewad puuhoonetega walged sipelgad soojel mail. Wiimaks jäi waid „Jumala kuhu Jumala waimuta,“ siiski oli see mehel omal teadmata! Ja see on kurwim tõsiasj terwes selles loos.

Siiskus on kõige petlikum kõigist haigustest. Negamööda ja salaja kuwab eluallikas tund tunni järel, kuid põsed on roosjad, peaja ufin ja selge, ja tihti just enne surma on jõdgiisu parim ja terweksaamise lootus heledaim. Ja, oh häda! On palju inimesi, kelleft Jumal on lahkunud, kuid nad ei tea seda, kuni kurwad tõsiasjad seda näitawad. Ta ärkab patuunest Delila süles ja ütleb, „ma tahan wälja minna ja ennaft lahti puistata, kui enne seda.“ Ta teeb jõupingutufi nagu waremalt, kuid wägi on kadunud, sest et püha töotus on murtud. Kõige kurwem patu juures on see, et ta lahutab hinge Jumalast, kes ikki on kõige wäe ja wõidu allikas. Ja siis tagajärg: teie waenlased wõtawad teid kinni ja wõidawad ära, naerawad ja piinawad teid. Nad seowad teid kinni, kui siidufid Simsoni, „pistawad teie silmad wälja ja panewad teid jahwatama mangihoones.“ Kas on see nii sinuga? Kas on kõbdunemise ja surmaprotsess juba alanud? Kas fallime meie midagi, mis takistab südamlikku ühendust Jumalaga ja õonestab meie kõlblikku ja waimlist puhtust, jõudu ja energiat? Kas on Jumala lamp hingetemplis kustumas? Kas peame läbirääkimist kiusajaga, uinutame südametunnistust, lonkame Jumala teedel, nopime wilja keelatud puult, wahetame oma elu leemekausti wastu? Kui nii, siis Jumal võib teist lahkuda. „Mõelge Loti naisele.“ Mõelge Piileamile. Mõelge Saulile. Mõelge Juudas Iskaariotile! Need on kohutawad näited patust ja Jumalast ärataganemise hirmsaft hädaohust. Ja siiski, tänu Jumalale, weel on põhjust lootufeks ja julgufeks, sest Kristufe ewangeeliumil on imelik wägi arstida, tugewaks teha ja uuendada pattukahetsawat hinge. Simson maksis raske hinna oma patu eest, tema elu lõppes äktselt ja enneaegu, kuid weel pööris tema oma patust, palus Jumalat ja tema jõud tuli tagasi. Teie ei wõi küll enam iial muuta ega maha kustutada oma minewiku, kuid weel wõite otfida ja leida, — Kristufest andeksandmife, kui tõsife patukahetsemife ja palwega tema poole pöörate.

Oled ja ial mõit-
nud ühe hinge Kris-
tusele? Oled ja proovi-
nud? On see õnnestunud
sul? Tead kellestki taemas,
keda sina aitafid mõita Kris-
tusele?

Ara ütle, „ma ei mõista!“

Jumal ei käse meid ial teha midagi, mis meie
ei mõista. Usu mind, ja mõistad. Proovi kord,
alandlikult toetades end Jumalale, ja kui see algu-
ses sul ei õnnestu, jätkka proovimist, kuni see korda
läheb.

Wõib-olla pole ja ial proovinud?

Kui nii, siis proovi nüüd, ja veel kord, ja veel
kord, kuni sul õnnestub mõita üks hing. Arva oma
nurjaminekute põhjused ja paranda neid. Pea mee-
les, mis ütleb Jakobus, Issanda wend. „Kes ühe
patuse tema eksituse teelt ümber pöörab, see päästab
hinge surmalt ja katab pattude hulga kinni (Jako-
bus 5:20).“

40-nest — 150.

Indias oli ühel väikesel kogudusel 40 liiget.
Kuuldes Issanda Jeesuse ewangeeliumi jätsid nad
ebajumalate kummardamise ja hakkasid teenima ela-
wat Jumalat. — Aga mõni aeg nende arm ei tõus-
nud üle 40-ne. Rahju oli neil tuhandeist päästmata
hingedest, kes elasid samati, kui nemad warem. Ühel
päewal kogus neid juhataja kokku ja ütles: „Ma
joomin, et igalüks teist mõidab eesolewa 3 kuu jook-
sul ühe hinge. Teie peate tegema seda igalüks
isiklikult. Kui olete nõus, mõite kirjutada oma ni-
med sellele lehele, lubades teha seda Jumala abiga.“
Liikmed mõtsid selle ettepaneku rõõmsalt wastu.
Walmistati nimele leht ja nii mitu, kui mõistsid,
kirjutasid sellele ning wajutasid alla oma pöidla jäl-
jed, tähendades juhatajale, et kõigist mitmest miljo-
nist pöidlaft maailmas ei sarnane ükski nende omale
ja seega ei wõi keegi nende allkirja järele teha. See
oli huwitaw stseen, kui igalüks sellest väikesest ühin-
gust wajutas oma pöidla jälje oma nime juurde.
Üks nende pooldajaisi ei wõinud aga olla veel liige.
Joomispatt-fidus teda. Tihti igatses ta õnnistust,
kuid sama tihti langes kiusatusse. Roosolekuist
wõttis ta järjekindlalt osa, ning rõõmustas laulude
ja palwete üle. „Kui ma ei wõi wabaneda joomi-
sest, tunnen ma kindlasti, et see on midagi, mida
ma teha wõin — ma wõin mõita ühe hinge!
Laske ma proovin!“ Nii lisati lehele nimi —
„TATOO“.

Mis järgnes? Kuulake! Kolme kuu jooksul muu-
tus 40-liikmeline jalk 150. Tõesti „seal oli rõõm
taemas“.

Ja mis tegi meie kaastöötaja? Teie oleksite
wõinud teda näha warsti pärast seda seismas koos-
olekuruumi lähedal oodates kedagi. „Tule sisse,
Tatoo,“ ütles juhataja. „Ei, ma ei wõi mitte. Minu
„hing“ on lubanud tulla täna ja ma ootan teda.“
Ja kui kadunud lammas ei tulnud sinna poole, läks
Tatoo teda otsima ning tuli warsti oma „hingega“.

Wõida üks hing!

Inglise keelest L. Hammer.

Moto: „Kes hingi mõidab, on tark.“

Tõotus: „Need, kes targad, peawad paistma kui walgus
taewalaotuses, ja need, kes pööravad mitmed
õiguse poole, kui tähed igawesest ajast igawesti.“

ning Tatoo „hing“ põlmitas risti alla, tundis oma
pattu ja leidis puhastust kõike lunastawa mere läbi.

Ja! Seda võib teha! Igalüks, kes võib-olla ei
ole veel mõitnud oma esimest „hinge“, tohib welda:
„Jumala armu läbi tahan teha seda!“

Ras ja ei tahaks siis panna oma Meistri jalgele
mõnda kingitust, kui üht dokumenti oma armastu-
sest? Ja niisugune kingitus wõiks küll hülgata ilu-
samini, kui hiljuti, võib-olla sel aastal, sel kuul,
sel nädalal, täna mõidetud hing.

Jätke wabandused! Jätke edasilükkamine! Minge
nüüd wälja mõitma hingi — mõitma üht
hinge täna!

Mõned wiist küstwad aga: —

„Kuidas wõin ma mõita hingi?“

1. Palu nende eest. Pea palwekaarti ja
märgi üles wastused. Jumal kuuleb ja wastab pal-
weile. Sa koged warsti seda isiklikult. Ara unusta
tänapäeval Jumalat iga mõidetud hinge eest. Anna
Temale au!

2. Klasfifitseeri. Seal on: haiged, wae-
sed, wangid, joomarid, antikristlased, lapsed, noored,
wanad jne. Kõiki neid tuleb isesuguselt juhtida.
Goi isikliku mõju eest!

3. Klasfifitseeri kohtasid, kus nendega
kokku puutud: — Wabrikud, töökodad, poed, haige-
majad, wanglad jne.

4. Kirjutatud kuulutus: Piiblid, ewan-
geeliumid, testamendid, kirjasetused, traktaadid ja
isiklikud kirjad.

5. Sõnaline kuulutus ja isiklik
tunnistus. „Teie olete minu tunnistajad“. —
„Jumal õnnistagu teid, härra, loodan, et olete
usklik!“ ütles keegi lihttööline Püha Waimu läbi
kellelegi klubisekretärile, mis tekitas selle elus rewo-
lutiooni.

6. Mõta omale kilbikandja abiks
ehk ole ise kilbikandjaks mõnele hingedemõitjale ja
õpi temalt, kuidas hingi mõita. Kristus läkitas
omad jüngrid ikka kaks ja kaks.

7. Loe raamatuid, mis aitawad sind saada
õnnelikuks hingede mõitjaks, nagu Finney elulugu j. t.

8. Küsi endalt: „Kus seisjan mina?“ Meie
ei wõi teist juhutada kõrgemale, kui oleme roninud
ise. Walwa, kui Meister tuleb ehk hüüab, et ta
sind leiaks tipult! „Raubelge, kuni ma tulen,“ wõi
teiste sõnadega, „mõitke hingi“.

Patune, keda sa otsid, tarwitab mõnesugust ju-
hatust tema olude kohaselt.

Juhtumist puutud sa kokku ühe hingega, kes oma
pattu on juba tunnub, nagu Phillippum Jailor, kes

Aleksandra Liblik.

Lahkus septembri algul kodumaalt, et oma tööpõllule, Egiptusse tagasi jõuda.

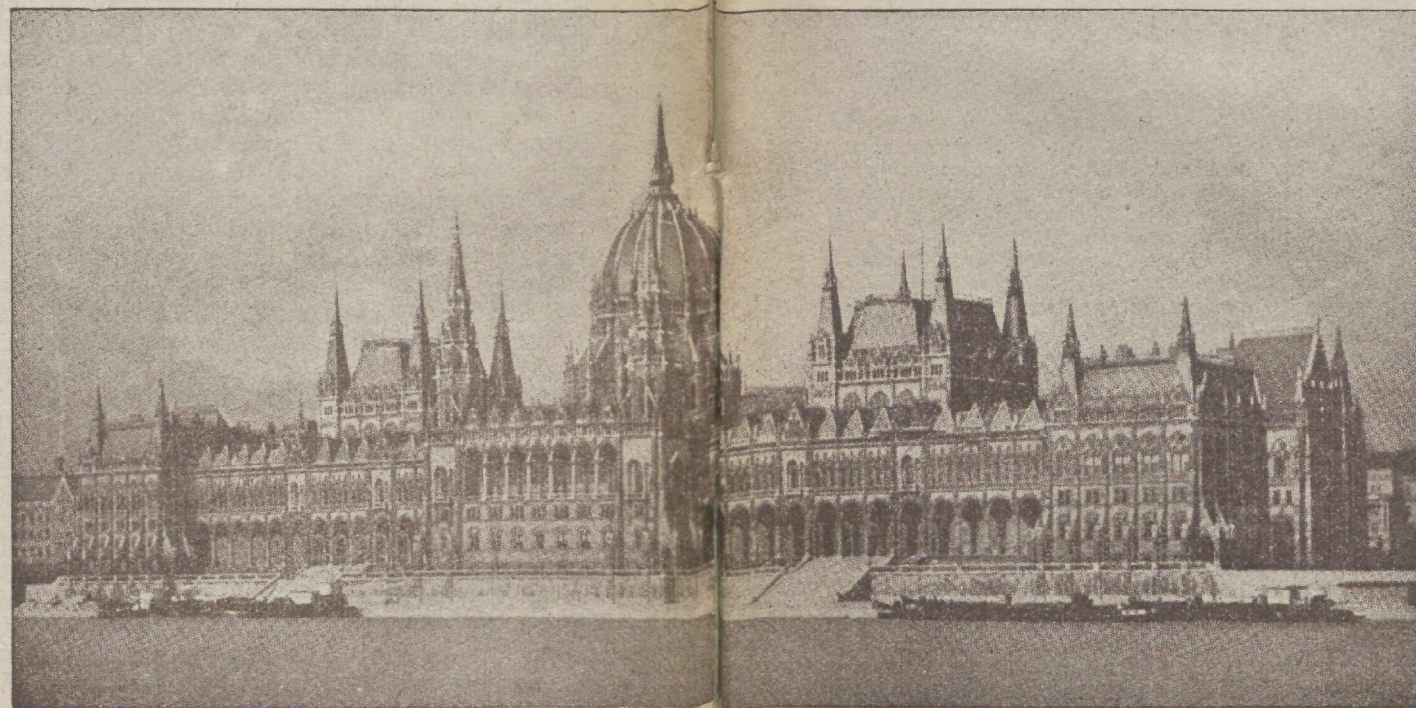
Anita Espenberg.

Lahkus augusti lõpul kodumaalt, et ennast diakonissi tööle Shweitsis ettevalmistada. Tagasi jõudes mõtleb Eestis tööle asuda.

Euroopa C. E. liidu komitee. Ülesvõetud

Esimese rida pahemalt paremale poole: Direktor P. Schürmann ja tema naine*, Woltersdorf Berliini lähedal; Miss Jenni Street, London; P. Sauvin, Genf; P. Vabaherra von Maniczky*, Budapest; Pr. Kelly*, Mister Kelly Euroopa liidu esimees; P. Blecher, Friedrichshagen; Insener Mac Kellen Inglismaa ajakirja toimetaja; P. Bagnall, London. Tagumine rida: P. Schürmani selja taga P. Kettenbach, Ungoslaavia; Jutl. Rindlisbacher, Austria; Sekretär Achenbach*, Wernigerode; jutl. Koljo, Eesti; P. Otto, Lodz; Direktor Krohn*, Wernigerode; jutl. Poppek, Tuchel, Poola; Prof. da Silva, Portugaal; Pr. Mac Kellen*; P. Lassahn, Viecbork, Poola; Jutl. Veit* enne Hollandi, nüüd Shveits; Saksa liidu sekretär Kreutzkamp.

Ungari parlamendihoone on ilusamaid parlamendihooneid ilmas, ehitatud Gooti stiilis.

Eeva Wühner.

Lahkus ühes õe A. Liblikuga kodumaalt, et Egiptusse jõuda, millise töö tarvis ta ennast Inglismaal viis aastat ette valmistas.

Ellen Kerde.

Lahkus ühes õe Espenbergiga kodumaalt, Wisbaadeni Sudan Pinoniir Misjoni kooli. Kui tervis lubab tahab Aafrikasse tööle minna.

oli läinud läbi suurest maavarifemisest ja tarvitas ainult ütelist: „Uu Isjandasse Teesuse ja sa saad õndfaks.“

Rohkemal juhusel on nad hooletud, külmad, ükskõiklased ja kõvad. Põld vajab kändmuist, enne kui võib sinna panna kalli seemne. Pane tähele Jumala künki, kuidas see tihti purustab kõwema südame. Jälgi Jumala künnile ja walmista teed seemnele. Ära mõtle, et su kingad kuluwad. Tema ise tahab teha su „kingad rauaks ja waseks“ ja „nagu su päew, nii peab ka su jõud olema,“ 5. Moos. 33: 25.

Igal juhusel pead püüdma patusele selgitada patu ulatust. Näita talle, et ta on wastuhakkaja Jumala walitfufesele; aja ja talentide rõõwel, mis on antud temale tarvitamiseks ja mitte ainult iseenda suhtes — ning nende hingede mõrtfukas, kes elawad tema

ümbruses. Ta ei lähe mitte ainult põrgusse, waid ta on wäärt sinna minema. Jälgi ära wähenenda pattu, ehk wõta seisukohta ühes patusega Jumala wastu. Ära wõida pattu osaltifelt, waid täiesti. Sinu töö ei saa olla talle heaks feltfiliifeks, waid ta filmi awada tema süli ja hädaohu üle ja manitfeda teda „põgeneda tulewa wiha eest“.

9. Uuri jumalikkude hingede päästmiswiisi sama tõsidusega, nagu arst uurib arsti-teadust, kaupmees kaubandust, sõjamees sõjaolust, poliitik rahwa maateid ja pea meeles, et piiblis on sul kaart, Pühhas Walmus õpetaja ja Talle meres ainuke rohi patu pidalitõbe jaoks. Oled proowinud ise, soowita ka teistele. Üks wanafõna ütleb noortele usklikkudele: —

„Sul on su piibel ja põlweid! — Tarwita neid!“

Muusika osa

Parulgeetehoori auks uus laul.

Vahetewahel saab „Noorte Elus“ olema muusikaosa, mis muusikaga seotud palasid ja töid toob. Praegusel korral — laulumehed Sankey elulugu.

— Toimetus. —

Ira D. Sankey,

Evangeeliumilaulja.
Tõlkinud Hilda R.

On juhtumisi olnud, et kaks jumalasalust koos töötasid: üks kuulutas jumalafõna ja teine laulis neid kuuljate südamesse. Tänapäew on need Torrey ja Aleksander, 40 aasta eest olid Moody ja Sankey. Nii kuidas nende nimed lahutamata, nii olid nad ka ise täiesti üks omas töös. Moody, kui ka Torrey on igal ajal tunnistanud, et nende töö edu võlgneb tänu kaastõõlistele. Ehk küll ka enne Sankeyd on mitmed rõõmsaid sõnumeid lauluga kuulutanud, aga tema oli esimene, kes koori- ja soololaulu ewangeliseerimise juures oskas nii kasutada, et tuhandete südamed võideti. Et tal ka kõnelemise anne ei puudunud, seda on ta mitmel korral tõendanud; siis kui ta enne soolot lühikese ja selge sissejuhatause tegi, võisid inimesed waewalt oodata, kuni tema ilus hääl läbi saali kõlas. Kui tahame Sankeyst ja tema tegevusest kõnelda, kelleks ta oli kutsutud, siis peame teda kui ewangeeliumilauljat kirjeldama.

Ehk küll sündimise poolest ameeriklane, oli Sankey isa ja ema poolt inglane. Nii kui paljud Uue-Inglismaa anderikkamaist poegadest oli ta maal sündinud ja üles kasvanud ning vaba elu Jumala looduses on palju tema waimu harimiseks kaasa aidanud. Juba varakult oli tal pühapäewakoolis mõju teiste poiste peale ja hiljematel aastatel oli ta kabelis, kus ta jumalateenistuses käis, koorijuhataja. Nii töötas ta vähe aega kodumaal piiratud ringkonnas ilma aimamata, missugused suured ülesanded teda ees ootasid.

Esimene, kes noore waimu peale mõju avaldas, oli „sõitva laulja“ Philipp Philippi külaskäik, kelle kena laul tuhandeid koosolekule tõmbas. See Jumalast armu leidnud laulja oli oma läbielamustes näinud, et lauldud sõna

võib ka neid südamed liigutada, kus räägitud sõnal ei ole midagi korda saata. Iseäranis tema oskas oma ettekandesse sarnast südamlikkust panna, mis palju võitis. See oli mees, kes Sankeyd kuulsaks lauljaks tegi. Valguskiirena kukkus viimase südamesse teadmus, et laulmine Issandast on ülesanne, millele maksab oma elu pühendada. Tema igatsus oli Issandat ewangeeliumilauljana teenida ja oli valmis ennast täiesti ohverdama, niipea kui Jumal teda kutsus. Esimese õhutuse sai ta Philipp Philippilt, kuid tegelik kutse tööle tuli Moodylt. Jumala nõu järele kohtasid mõlemad mehed 1870. a. Indianoopolis konverentsil palvekoosolekul, kus kedagi ei olnud, kes lauluga oleks alanud; seal paluti Sankeyd. Pärast koosolekut kutsus Moody noore laulja enese juurde ja küsis:

„Kus teie elate?“

„Newcastlis Pennsilvanias,“ oli vastus.

„Olete abielus?“

„Ja.“

„Palju lapsi teil on?“

„Üks.“

„Mis ametit peate?“

„Riigiametnik.“

„Selle ameti peate teie küll ära andma,“ ütles Moody. „Teie olete mees, keda ma juba kaheksa aastat otsin. Teie peate oma ameti Newcastlis maha panema ja Chicagosse üle kolima ning mind minu töös aitama.“

Küsimus ei lahendatud nii ruttu. Peeti veel mõned koosolekud, kuna Sankeyl wahepeal aega oli seda Jumala ette kanda; viimaks oli küsimus paljudele õnnistuseks ja jumalariigi kasuks otsustatud, Moody ei petnud ennast omas lootuses. Sankey tegi hiilgavalt proovi läbi, kui Moody palus teda ühel päewal Chicagos kaupluse uktsel ootamata laulda. „Kas olen ma Kristuse sõjamees,“ ja kui nad siis koos mõõda

tänavat sammudes laulsid „Kas me saame üksteist näha,“ äratasid nad üldist tähelepanu. Kogu jõudnud, hakkas Sankey Chicago reisu vastu valmistama. Seal peatus ta pikemalt ja käis haigeid vaatamas ühes Moodyga, kes oli seekord Illinois-Streeti kirikus õpetajaks. Mõlemaid mehi sidus ikka rohkem ja rohkem armastus ja truudus, ja Sankey tundis Jumala valguses ikka selgemalt, et ta Jumalalt saadud annet täiesti tema altarile peab panema. Et laul tähtis tegur surematute hingede päästmiseks on, näitab asjaolu, iseäranis kui pärast laulu: „Ärakadunud laps“ ja iga salmi

Täht kukkus...

Täht kukkus
ja kustus
hääletus öös...

Ja valu
mul tuikas
südames...
Ah, elu on kadu
ja tähtede sadu...
üks ääretu otsimine
ja lootuseta trotsimine
valude öös...
Kus valgust ei ole
südames.

K. Sinik.

lõpus korduv koor: „Tule koju, tule koju äradunud laps!“ 100 meest tõusis üles igatsusega, et Jumala juurde tagasi pöördä. Sellest ajast oli tee selge ja pidi iga hinna eest edasi mindama.

Kui Moody 1873. a. Inglismaale reisis, saatis teda Sankey kaastöölisena. Paarinädalase sealviibimise järele võitsid nad üldist poolehoidu; iseäranis ajalehtedes kirjutati palju kiitvat tema ilusa soolo kohta.

Sel ajal kui evangelistid Inglismaa põhjapoolses osas viibisid, ilmus tema esimene evangeeliumilaulude väljaanne. Alguses 16-leheküljeline raamatuke kasvas pikapeale paksuks kõiteks ja leidis ootamata suurt vastuvõtmist. See andis põhjust kuulujutuks, et evangelistid lauluraamatu müügist omale varandust korjavad, vaade, mis asjale kergesti kahju oleks toonud; kuid suuremeelsus, millega nad nendele määratud puhaskasu maksumt saadud osast 7000 naelsterlingist keeldusid, oli tunnistus täiesti enesalgamisest. Peale inetu kahtluse, mille osaliseks evangelistid said raamatute müügil, olid naljalehed neid oma märgilauaks seadnud ja isegi mõned Sankey laulud lauldi moonutatult tänavatel ja muusikasaalides. Sellest hoolimata edenes töö ja Sankey meelitas oma armsa lauluga tuhandeid Kristuse juurde. Tema „Seiske kindlast“, sai tagakiusatud jumalalaste kogumishüüdeks ja mõnigi hing, kes kahtlustega võitles, leidis sisemiselt kinnitust, kui ta neid julgustavaid sõnu kuulis:

„Ähvardab surm ja häda meid,
Jeesus murrab siiski teed.“

Sankey laul on arvustusest ja vastuseisust hoolimata omale teed teinud, sest kui laul juba rahva hinge on vajunud, siis ei aja seda sealt keegi välja, kritiseerijad võivad öelda, mis nad tahavad.

Sankey võttis ka tegelikult osa suurtest evangeeliumi koosolekutest Ameerika Üh. riik. linnades. Ei ole ime,

et ikka tulid uued kutsed evangelistidele veel kord Inglismaale tulla. Korduvate kutsete peale reisisid nad 1871. a. Inglismaale ja algasid oma tööd Londonis ja selle ümbruses. Töö oli raske kuid siiski õnnistatud. Mitmele, kes nendest koosolekutest osa võtsid, jäi unustamata kui vägevasti Jumala vaim töötas ja kui sügavalt mõjusid Sankey laulud.

Moody surm oli raske hoop Sankeyle. Aastate pikkuse koostöötamise järele oli temale see kaotus kõige raskem. Taavet ja Joonatani sõprust olid nad pidanud, nende läbikäimine teine teisega oli peaaegu elutarviduseks muutunud. Nii suur oli nende vastastikune armastus ja usaldus.

1901. a. tegi Sankey veel ühe jumalagajätmise külaskäigu Inglismaale. Vastuvõtmine, mis temal seal osaks sai, tuletas aega meelde, kui Moody ja Sankey seal esimest korda evangeliseerisid. Mitte ainult saal ei olnud täis, vaid tuhanded ootasid kannatlikult, et neil pärast antakse võimalus sisse minna. Niisuguse vastuvõtmise juures ei oleks ühegi süda liigutamata jäänud, veel vähem nii vastuvõtlik, kui see Sankeyl oli.

See oli, nagu ta ette näinud, viimane reis Inglismaale ja alles kodus tundis ta õieti, kui väga ta tervis otsas oli. Iseäranis vapustada said närvid, kui tulerooks langes palju hinnalisi käsikirju, mille kallal Sankey oli nii kaua töötanud. Raskem proov oli 1903. a., kus silmavalgus hakkas kustuma. Ajaviitmata pidi operatsioon ette võetama, mille tagajärjel nägemine ennem halvemaks kui paremaks läks, kuni ta viimaks kustus. Nii teguvõimsal inimesel, kui Sankey oli loomulikult väga raske tee, aga ei kuulnud tema huulilt kaebust.

Sankeyle võlgnepe palju tänu, tema oli, kes ilusaile viisidele veel ilusamad elusõnad juurde seadnud, mis Jumala auks ja inimkonna päästmiseks ja kasvatamiseks kuni igavikuni edasi kõlavad.

I. D. Sankey.

Rännak Ungari ja Itaalia.

Raklese Voldemar.

Palju soove tärkab meis lapsepõlves ja kuidas näeksimene nende täideminekut peatselt, kuid nad ei täitu nii ruttu ja paljudele tuleb rist peale teha.

Kuidas igatsesin lapsepõlves võõrale maale. Suurt ja ilusat arvasin seal leidvat, kodumaa, oh sellel pole ilu, sellel puuduvad taevasinasse tungivad mäetipud, kohisevad palmisalud ja alaliselt sinetav taevast. Väike peake, see tõõtas, — et kuidas aga kodumaalt kaugemale saaks. Kuid ei saanud.

Aastad on veerenud ja ühes nendega lähenenud ka võimalused omi unistusi täita.

Rõõmuga algasin reisu ettevalmistusi, tihti viibisid mõtted juba paikades, kuhu kord jõuan. Reisu lõpu sihiks kerkis Pühamaa — kuid mida lähemale reisuage jõudis, seda lähemaks muutus ka reisutee ja viimaks oli lõpp-punkt Itaalias.

Ilusal augustikuu esimese päeva õhtul asusin sõprade õnnesoovide saatel teele.

Meel rõõmus, sellepeale vaatamata et ettevalmistus liig ruttu sündis. Vaguni ühetasane tuksatamine ja maastikpildi alaline muutumine need saadavad sind. Aegviidus kohtan veel sõpru, kes üllatuseks mind kodumaa mitmesuguste marjadega kostitavad. Võtan need rõõmuga vastu, ajan veel mõne sõna juttu ja siis kaon nende silmist.

Läheneb õhtu. Vaatan veel õhtuetaeva punavasse sügavusse, et näha kaduvat päikest kodumaa pinnal, tunnen kaasa sellele kurbmängule, mis sünnib looderanna kauguses ja selgub, et kadumine ja lahkumine südame kurvad helid

liikuma paneb. Peagi leian end õõs, kuigi mitte nii pimedas ja mustas kui lõunas.

Vagun, mis pealinnast lahkudes kaunis täis oli, tühjeneb ja kui piirile jõuan, on peaaegu kui tühi. Tolli- ja passirevisjon lähevad ruttu. Oõ mõõdub magades. Hommikul udu, mis suuremat näha ei luba. Silma torkab vaid Siguldi uus jaamahoone, milles püütud omapärast rahvusstiili tabada.

Vähese peatuse järele Riias läheb sõit juba lõuna poole. Päev on ilusaks muutunud. Maastikus erilist silma ei torka. Kusagil näen toonekure pesa, milles kaks, nähtavasti noored, lindu seisavad. On ju toonekurg lind, kelle arv aast-aastalt väheneb ja kodumaal näeb teda kaunis harva.

Daugavpils'ist peale (end. Dvinsk) muutub maastik mägisemaks, kenamaks; ilus on ka Düüna, millest üle sõidame. On juba pärastlõunane aeg, kui Zemgali jõuan, kus tervelt neli tundi oodata tuleb. Asun oma reisu-seltsililise, noore juudiga jaama, mis juba enne meid kaunis täis on. Vaatan ringi ja näen, et reisijate hulgas rohkesti juute on, ka ühe neegri leian, kes aga ajalehe lugemisega hoollega ametis.

Lõpeb viimati ootamine, võtame aset rongis, mis juba kitsamail roopail seisab, ka vagun on teistlaadi ehitusega. Rongi äraminekuks veel aega, mille kasutan jaama ümbruse vaatlemiseks — võrdlemisi ilus ümbrus, kauni ja kõrge mäenõlvakuga.

Mõni minut sõitu ning uus peatus, seekord juba Poola

territooriumil — Turmontis. Tollirevisjoniks tuleb jaama-
hoonesse minna. Revisjon on põhjalikum kui eelmised,
mõnelgi rändavad asjad tolli alla. Ka siin tuleb veel
tublisti oodata ja ootamises ka ajanäitajat terve tunni
võrra tagasi ajada. Kui on ootamised mööda, siis algab sõit
kiirelt ja mõnusalt väheste peatustega. Vaob jälle päike
punaselt mägede taha ja laskub õõ pime, kuid jõudsalt
ja ruttu.

Vilnos, selles valulapses, teeb rong pikema peatuse.
Huvitav on öösi suuremasse jaama jõuda. Tulede meri,
elav liikumine, kära. Õlle-, paberossi- ja ajalehemüüjaid
pakub omi kaupu. Jaamaesise postid on kaunistatud pu-
naste lilledega, mis kena.

Varsti jälle pimedas öös, rataste ühetasase mürina
saatel püüan tukkuda, kuni kella 7 ajal Varssavis leian.
Lahkun reisuelsilisest ja jään jaamaesisele ootama, kas
vastutulijal on. Ei leia. Panen pakid hoiule ja asun linna
poole teele.

Kohe tänavail liikudes torkab silma juutide rohkus,
kes oma musta mantli ja väikese ümmarguse mütsiga
kohe äratuntavad on. Plaanita tänavaid mööda liikudes
jõuan viimati Visla kaldale. Sillalt paistavad ujumismajad
silma; mis muud, kui vaja kasutada neid ja oli tõesti
mõnus palaval päeval pärast ligi paaripäevalist reisu end
vees puhtaks pesta.

Tagasi tulles satun juudi linnaossa, mis väliselt
kasimatu ja must. Elu ja liikumist on rohkesti. Pood
seisab poe kõrval, töökoda on ühtlasi ka elukorteriks.
Viletsus, häda ja mustus. Näen ka kõige armetuid,
kes oma käe armuanni järele on välja sirutanud; keegi
väga vigane juut liigub laua tükil end edasi tõstes.
Seal tulevad rõõmsalt plikad juukselõikaja juurest — üks
neist teeb teisele lõikuskontrolli, tõmmates näpuga teisel
joont üle näo — et kas ikka lõikas ühe kõrguselt. Tänav-
kaupmehed need liiguvad, kisasades ringi pakkudes oma
kaupa. Käisin ka veel linnapargis, kus ka juute rohkesti
jalutas — nad olid paremini rietatud. Kurvalt nägin neid
liikumas ja kuidas võibki nende süda rõõmus olla, kodu-
maalt välja aetud, Jumala needmise ja teiste põlguse all
elamine, eks see too kaasa kurvameelsust. Nii ringi
käies on viimati ka õhtu käes; asun jaama poole, kuhu
jõudes tülitab sind saapapuhastaja. Jaamas tükib keegi
mees lähedale ja pakub mingisugust märki, eitan tum-
malt ja lähen edasi, selle järele küsides, missugust
keelt räägin, kas vene, saksa, inglise, prantsuse või itaalia
keelt. Jään tummaks ja mis sa tummaga ikka teed.

Tuleb meelde, et ka igaviku reisel keegi meile lähe-
neb ja igasugusel keelel oma märki pakub — ja tark see,
kes ta pakkumisest midagi välja ei tee.

Õhtu kell 7 algab edasi reis — ööpimeduses lendab
rong, kohates teel vastutulijaid ronge — pisut ehmatub,
kui kohtavad ja mõni silmapilk ning nad on üksteisest
mööda. Püüan välja vaadata, kuid pimedus ei taha midagi
oma rüpest näidata, näen vaid tumedaid kogusid ja hele-
daid täppe. Saan mulje, et sõidame tööstuspiirkonnas,
kus vabrikukorstnad taevapoole end sirutavad.

Varssavis olin istunud valesse vagunisse — kuid oli
võimalus veel ümberistumiseks.

Kuningalaps.

K. Sinik.

Õhtu jõudes hakkab sadama peenikest udu-
vihma, mille monotoonne pladin manab esile nuk-
rus- ja mahajäetustunde.

Hilja on juba, toopärast liigub vähe inimesi
tühjel tänavail. Igaüks püüab rutata koju, keegi
ei taha olla sellisel ööl vihma ja tuule vintsutada.

Mõni auto vaid vurab mööda hoolimatult po-
riga pritsides kõike, mis ette juhtub.

Õnsalt kajavad üksikud sammud kõnnitee
kividel, üksluisena nagu vihma pladin.

Hommikuudus jõuan Tšehhoslovakkia piiri äärde
Petrovicisse ja sealt Bohumeni.

Tollirevisjon sünnib jaamas. Et mõni hea tund
Budapesti rongi minekuni aega, asun oma pakkidega
ooteruumi puhkama. Püüan küll alguses päevaraamatut
kirjutada, kuid ei suuda, väsimus on suur. Et reisijaid
vähe poole, siis on võimalus pingile pikali heita. Kusagil
nurgapinkidel on samasugused tüübid, kui neid Tallinnas
näha, endale hea uinaku teinud, kuid kellede uinakule
politsei valvel olev käsi lõpu teeb.

Mis eriti Bohumenis silma torkas, olid naispaki-
kandjad, kenad saledad neid, kuid saavad pakkide kand-
misega väga hästi toime.

Rong Ungari poole liigub 3/410 paiku. Peagi hakka-
vad Karpati mäed paistma.

Nagu kiusaja on see udu, ikka hommikuti katab ta
linik vaatamisvääriks ja kui päike palavamalt paistma
hakkab, algab ta oma lahkumiskäiku. Mägedes liikusid
udupilved kui tõrkujad lapsed, nii aeglaselt mäekülgi
mööda üles poole, nagu oleks kahju olnud neil lahkuda
orgudest milledes hea oli öösi puhata. Uduringaste va-
helt paistsid ilusad mäeharjad kaetud metsaga.

Midagi kõitvat on mägedes, salapärast, võluv, kuid
arvan, et nende keskel pikemat aega elades end tunned
kui vangistatud, liig võimsate kogudena seisavad nad kui
müürid su ümber ja ei luba su silmi kaugusega mõnelda.

Rong tormab üles ja allapoole, vahest seesuguse
kiirusega, et kartus tuleb, kas veel roobastele jääme. Ze-
lina jaamas on pikem peatus. Rong, mis tühjenenud täitub
uuesti ja on kuni Budapestini täis. Mäed taganevad,
maastik muutub tasaseks. Põldudel, mis suured näed,
uusi viljasorte, nagu maisi, suhkrupeete, kanepit, huma-
laid.

Künd sünnib härgadega, kellede taga Ungari talu-
poeg oma rahvuslikus valges kuues sammub. Ka vedu
toimetatakse härgadega. Püramiidpapelid on rohkesti näha.

Juba riivab raudtee Doonau, laialt ja võimsalt ruttab
ta oma voogudega lõunapoole, ilustatud kaldail olevaist
mägedest.

Märkan, et olen ilusasse maastikku jõudnud, kuid
mille vaatamist šegavad jälle revisjonid; ühedel läheb see
pealiskaudsemalt, teised saavad jälle seaduse karmi kätt
tunda, nii et — ühel preiilil asi nutuni areneb. Kuid mis
teha — kellel naer, kellel nutt.

Piiri jaamast Zobist saab veel tükk aega sõita, enne
kui Budapesti jõuad.

Rong keerleb mõni aeg Doonau kallast mööda, siis
kaugeneb temast pisut.

Rõõmuga lähenešin sugurahva pealinnale. Õhtutaevas
kumas, pehmeis kollakas toonies, mägede varju kadus
päike ja laskus pimedus jõudsalt — tunduva kiirusega.
On juba pime, kui Budapesti jõuan. Jälle pettumus,
pole kedagi vastas.

Ootan, vaatan seni kaua, kuni jaamaesine on tüh-
jenendu, asun siis autosse ja sõidan Gylai Päl ucca poole.

Õhtu lauas tohin Ungari C. E.-lasi ühes Dr. Csia'ga
tervitada, kuhu ka mind kutsutakse.

(Järgneb.)

Püüan rutata tundes nagu kummalist jubedus-
tunnet, mis vist tingitud sellest, et harva olen
olnud nii hilja ükski linna uulitsail.

Jalad ei kuula sõna, ei saa käia ruttu, sest
olen väsinud nii füüsiliselt kui vaimliselt.

Piiritu üksildustunne valdab mind, nagu oleksin
vaid ikka käinud nii rõhavas, valguseta sügisöö
pimeduses, nagu ei tulekski lõppu sel teel . . .

Mure sünges sügisöögaga piirab mind igast kül-
jest, mure, millel ei tule lõppu . . .

Ja nagu kostaks tollest ärvardavast pimedusest
võigas naer . . . Vastik hääl sisistab võidurõõmsalt:
„Kas näed nüüd? Mis oled saanud sellest, et

loobusid kõigest . . . Mis aitavad su palved, ei kuule keegi neid. Ring su ümber tõmbub ikka koomale, pea neelab sind põhjata kuristik.

Oma elu, oma anded, oma põleva südame panid altarile, — ja viletsus on su osa.

Kuningalaps tahtsid olla ja ometi oled vaid kerjus. Vaba tahtsid olla ja sind seovad häda- ja valukõidikud. Halvavad su töö- ja tahtevõimet . . . Seisad kuristiku kaldal, palud — ent abi ei tule . . .

Narr oled sa, kas aru ei saa, milline narr oled . . . Võikalt naerab keegi sügisöös halastamatult paisates porri kõik, mis mulle kallis ja püha.

Õudseina kajavad sammud kõnnitee kividel, hinges kasvab, levineb tume ahastus . . .

Jään seisma surudes end vastu külma kivi-seina . . . „Issand . . . ma olen ju sinu laps, sinu verega lunastatud hing . . . võida, Issand, pimedusvägi, sest sinu eest peab ta taganema . . . Võida sina, mu Lunastaja . . .

Ja kauni muusikana hakkab helama hinges teine hääl, õrn ja troostiv, nagu ema hääl, ei veel kaunim, veel ilusam . . .

„Meie teame, et selle aja kannatamised midagi ei ole au vastu, mis valmistatud meile . . .

Meie teame, et kui maja mullane hoone maha

kistakse, meil siis eluase Jumala juures, hoone, mis ei ole kätega tehtud, vaid igavene taevas . . .

Tõsta pead, kuningalaps, vaata, su Lunastaja elab . . . Taganenud ongi juba too nägematu, julm, kes sosistab ülbeid sõnu ja püüdis tõugata sind meelegeite kuristikku. Võimsail kotkatiivul tõuseb vabanenud murekõidikuist hing üles igaveste kõrguste poole, imeline jõud ja vägi hoovab talle vastu sealt . . .

Nagu kauge muusika hakkab helama hinges, nagu päike oleks tõusnud säravana sügisöös . . .

Mu Lunastaja elab . . . Ta näeb ju kõik, ta ise teabki, et pead kannatama, sest siis vabaned rutemini mullasest majast — rutemini vaid pääsed koju . . .

Ole tänulik valudele ja kannatusile, sest nende läbi valmistab sind kodu vastu su Issand . . . Tõsta kõrgele, kuningalaps, norguvajunud pea, laula ja hõiska, sest su Lunastaja elab . . . Läbi vihma ja tormi, läbi sünge sügisöö pimeduse rändad vaid viivu, siis möödub see ja algab igavene eluhommik . . .

„Pea koju läen, nii heliseb mu hinges, Mu süda püüab sinna kuumavalt.

Ma olen veel siin maa peal nagu vangis Ja ootan vabastamist Issandalt . . .“

George Williams.

Kristlikkude Noormeeste Ühingute asutaja.

V. Jõrni järele J. S.

6

Ta oli väsimata heategija, ja püüdis head teha, kus Issand talle iial võimaluse andis. „Oh Issand, Sa oled mulle raha annud, anna mulle ka süda, mis rahaga sinu tahtmise järele teeb ja seda sinu heaks tarvitab!“ palub ta.

Ta pidas end Jumala majapidajaks. Iialgi ei püüdnud ta teenida Jumalat ja mammonat, vaid teenis Jumalat ja sundis mammonat ennast teenima. Kui talle palka kõrgendati, kirjutab ta oma päevaamatus: „Võiksin ma sellega ustav olla, ja seda Jumala auks tarvitada, aga mitte mu enese tarvituseks!“ Neil eluaastail andis Williams $\frac{2}{3}$ oma palgast jumalariigi heaks. Ta pidas heategemist omale õnneks, ta oli kitsi enese vastu, et teisi aidata.

Hiljem sai ta omale ilusa maja mere kaldal ja kinkis selle Kristliku Noormeeste Ühingu puhkekoduks, et tühistada kellegi noormehe etteheidet, kes arvas: „Kõik, mida teie usund teeb minu heaks, on, et ta mulle pihku pistab ühepennilise traktaadi!“ Suuremeelse andjana oli ta ka tagajärjekas kerjaja ja oskas teisi vaimustada Issandalt saadud varandusega jumalariigis teenima. Kui palju head see ustav jumalasulane on teinud, näeb ükskord kogudus suure valge aujärje ees.

Williams ei olnud see, keda kõnemeheks nimetatakse. Tema lühikesed kõned olid lihtsad, aga tal oli eriline osavus kohaseid mõtteid väheste sõnadega väljendada. Alati oli ta praktiline. Ta ei armastanud lõöksõnu tarvitada. Koosolekuil, mida tema juhtis, ei olnud näha üht jälge igavuses. Ta oli alati asja juures, täis elu, huvi ja päikespaistet.

Ühe mehe kodu on kõvim misjonipõld, nii öeldakse.

Ka Williams on seda läbi elanud, siiski on ta siin nagu avalikul koosolekul rahva ees end üles näidanud oma armsa Issanda ustava ja targa töölisena. Kõiki omakseid kandis ta igapäev palves oma Jumala suure südame juurde, kes ta oli päästnud patuvõlast ja -hädest. Ta kirjutab neile korralikult ja juhatab neid Issande juurde. Ta märkis üles oma sugulaste nimed ja leidis nende arvu saja ümber olevat. Ta käis alati selle nimestiku läbi. Ta rõõmustub, kui mõni neist on tulnud Jeesuse juurde, aga siiski kirjutab: „Oh Issand, kui kaua kestab see veel, kuni paljud minu sugulased nii kaugele jõuavad, et Sind teenima ja Sind maa peal austama hakkavad! Eks see ole Sinu tahtmine, et nad kõik päästuksid? Oh Püha Vaim, kas Sa ei tahaks mõju avaldada mu vaeste sugulaste südamele peale, et neid kõiki toodaks Jeesuse juurde?“ — Williams'i ümbruskonna kohta äris ütleb ta eluloo kirjutaja: „Kes talle ligemal seisid, armastasid teda rohkem.“

Ta oli varustatud imelise andega, isiklikult inimeste peale mõjuda. Raske oli selle harmoonilise isikluse nõiduslikkuse eest põgeneda. Ta terve olemus oli hukkumatu optimism ja päikespaisteline lahkus. Ta ei näinud teadvat, mis tähendab kartlik ehk pettunud olla. Kui London oli uduloori mähitud, oli ta tööruum ta läbi säramas nagu päikespaistel. Küll tundis ta ka jumalikku kurbust, aga sarnanes ohvitserile, kes lahinguväljalt rutates oma kuningale rõõmuga teate annab võidu üle ja ise läheb vaiksesse kambrisse, et seal oma haavu kinni siduda.

Ta uskus isikliku liigutuse võimusse ja nägi alati midagi head ka sügavamale langenu juures.

„Ei, ei,“ ütles ta, kui taheti üle anda inimesi, kes tegid oma süü läbi ikka eksisamme, „kui Issand Jeesus neile kaasa tunneb, peame ka meie kaastundlikud olema. Ma ei tea, millega vaesel mehel on olnud võidelda.“ — Ta vihkas seda, paha kuulda kellegi kohta, ja arvas paremaks petetud saada, kui kaotada usaldust inimsoo vastu.

Ta armastas Jumalat kõigest südamest ja seepärast ka vendi ja andus heameelega Jumalale ja Ta tööle. Ta armastus ajas teda sügavaimale langemate juurde minema ja nende ees Õnnistegijat ülistama. Ta külastas viletsaid kõrtse ja pidas

koosolekuid kurikuulsuslikes Londoni linnajagudes. Mr. Freese jutustab, kuidas ta esimesel päeval, mida veetis Londonis, ümber rändas Williams'i seltsis mustimail tänavail, et pühapäevakoolist puudunud lapsi külastada. Igal aastal niipea kui oli maasikaid saada, andis ta ühes mõne daamiga, kes olid tegevad päästetöös, südaööl „maasikateed“ Londoni tänavanaistele. Ta veetis kogu öhtu ranna ligidal, isiklikult kutsudes langenud tütarlapsi ja naisi, et teenida neid kallima viljaga, mida saadi ainult raha eest, misjuures nendega ümber käis peene viisakusega, nagu oleks nad esimesed daamid tervel maal.

(Järgneb.)

8.

Sispaania wennad.

D. Mool'i järelle D. W.

Peepo, mu pesunaise poeg, on Juaniitale abiks; teda võite usaldada; ta käsi tõmbab mõõka sama osavasti kui kitarrifeeli, küll ta kaitseb teid. Te võtte samuti kitarr, meelitage wana Lanchot, siis jätab ta wärawa lahti; kui kellad kuulutavad keskööd, lahtute salaja majast, ja kandilajõ tänawal ootab teid kella üheni tubli Peepo.“

„Täna öösel?“

„Ei, homme — homme, täna lähed Peepo pidule, siis ei saa midagi teha. Müüd teate, mis peate tegema, ärge wiivitage, ärge midagi unustage!“

„Ma tänan teid õiglasest südamest, senora, teie armastuse eest, mis awaldub teie hoolitsemises mu eest. Jumala käes seijab kordaminek, kuid unt jõudu ja lootsust andsite teie mulle. Jumal teiega, olgu teie elutee alati päikespaisteline. Veel üks palwe, senora: laadke ta mu wennale hoiatus, ma palun teid!“

„See peab sündima, luban teile!“

Riisariilmil jäi donna Sinez koju. Ketseriks, taganenuks nimetatavad nad teda, halastamatult annasid nad kõik ta püha walitsulele wälja. Ei, ei, ta ei wõinud nii halb olla; selgeil, kohtlasil silmil oli ta ta peale waatanud, oli wäitefega mänginud, ta headuse ja sõbralikkuse eest nii südamselt tänanud. „Jumal ja kõik pühad temaga; ma palun ta eest, et ta waest hinge päästa; püha neitsi, jumalaema, kaitse meid!“

VIII.

Uus lootus! Waewalt julges Don Karlos sellele mõelda, ja siiski pöördus ta õrn, walukartew loomus tahtmatult selle kutsuwa päikeskiirte poole. Saatid Jumal talle lealt abi, tohtis ta seda wastu wõtta; ei olnud see Tema tahtmine, siis pidi kõik inimestemõtlemine warjema.

Ta uskus, et ta on kõigeks walmistatud, ometi arvestas inimele temas hea kordaminekuga ja walmistust põgenemisele.

Ta korraldas raamatuid ja pabereid, külastas niipalju sõpru kui wõimalik ja jagas troosti liigutatud, murelise südamega, sest ta pidi ju ette nägema, et nii wõi teist oli ta tegewus ses armjas ringkonnas pea lõpetatud. —

Õhtusöögil ilmus Don Baltasar äär-

mises erutuses, mille waigistamiseks ta pidi enne tubli klaasitäie jooma.

Walitses waitus, — mis oli jälle sündinud?

Wiimaks algas Baltasar: „Nende neetud luterlaste pärast jatab weel terve linn äreruwse. Eile sada uut wangistamist, täna jälle uued: doktor Juan Gonzalez ja faater Olmeeda . . . Jah, minugipärast häwitagu nad kõik preestrid maa pealt, pole minu asi; ja aga ta daamid on kinniwõdetute hulgas, kuulsate aadliperekondade tütreid, Pedro Garzias de Xeres ja Bohorques'i tütar näiteks, see“ . . .

„Milline tütar?“ — See oli kui metsloomade möirgamine, farm ja teraw; kõikide filmad pöördusid Gonzalvo poole, kelle kahwatanud nägu tõmbus koftu walus, mustad filmad wälkusid wihas.

„Opetlane, muidugi; — mis ja waatab mu peale, Gonzalvo, kui oleks see minu süü? — Mis oli tal siis ka enam waja, kas ei aidanud ju palweraamatust?“

Donna Maria püüdjate küüsis, — kes wõis siis ükstei weel julge olla, kui püha amet ei kaitsnud ka kõrgemaid perekondi!

Mehed wandusid ketsereid, nende pärast olewat tawaline kord ümber löödud! Salajas tabas aga mõnigi sajatus püha walitsuse hirnuwõimui; kes tõusis hommikul wärskena ja jõulisena, kas oli ta kindlustatud, et tal olid õhtul weel terwed liikmed, wõi oli ta koguni elus?

Karloji filme ette kerkis noore tütarlapse kuju, nii kui ta teda wiimast korda näinud, täis usulugust ja kindlat lootust. See wajas aga jälle Gonzalvoe pilku heites, kes istus surmfahwatult, tardunult ja kustunud silmiga ta wastas. Ka temal polnud sõnu, waitimud olid ifegi harilised wandumiseid ja teotamiseid. Kes ei teadnud seda enne, pidi nüüd nägema, et siin kirglikultarmastaja jüda oli põhjani tabatud.

Waikides jätkati õhtusööki, kartus täitis kõiki, — oli kole, hirmuärataw aeg. —

Weel üks päew jäi Karlojil üle, ta tarwitas seda oma sõprade karuks. Raskeis mõtteis tuli ta, ega pannud tähelegi, et keegi wõõras üsna ta lähedalt möödus; kui aga sedel ta kätte suruti, waatas ta imestunult üles.

Ta pöördus kõrwaltärawasse, et kirja lugeda; wiist mõne sõbra heatahtlik hoiatus!

Ta kiiresti lennab pill jõubis püüda waid üffitsuid sõnu: „Jand inkwiisitor — Don Gonzalvo — Pärast keskööd — saladus . . .“ Kari käsi ta käe alla löi.

Gonzalvo seisis ta kõrwal. „Anna jüa,“ kästis ta hingelabades, „see on mulle, — loopea, eks ta teadnud ju, et olen wigane; kuida wõis ta mind sellise poisiga wahetada!“

Don Karlos küsis endalt, kas ehk onupoeg kawatses teda inkwiisitorikohtule wälja anda? Ta oli teda ifka põlanud, ifegi wihanud, ehk kawatses ta nüüd teda armastatud tütarlapse wastu wahetada? Kui püha walitsus endaga faubelda lajeks, hundi süüs olid kõik kadunud!

Karlos ulatas sedeli Gonzalvole: „Djalt tunnen ma ta siin, sest arwajün, et ta on mulle määratud,“ ütles ta rahulikult „mis ja plaanitses, ma ei tea, ometi näen, et ja kawatses hädaohtlikku, wõi jookfed ife hädaohtu. Jgatahes ei usu ma sinust, et ja hullad Alvares'i de Menaha.“

„Tänan selle sõna eest, kuidas mõtleb, nii ka on!“ wastas Gonzalvo; weel ei teadnud ta, kas ta pidi usaldusega wastama; puudutades aga onupoja jääkülma kätt oli ta kindel, et Karlos ei wõi kaasteadlane olla. Ta oli ta filmis waid kindlujeta pois, kes ometi ei wõi waletada, ka waatafid filmad sama selgelt ja wabalt kui ifka.

Kõigesse, mis tegi Karlos järgnewail tumbidel, tungis see lahenamata saladus. Ta ei wõinud mõista, mida kawatses onupoeg. Tähtsa teadeteandmije ettefäändel inkwiisitori diisele kohtamijele paluda ja siis ta jalgele langeda ja paluda Donna Maria wabastamist? — Wõimatu, nii rumal ei olnud Gonzalvo! Wõi raha pakuda, et teda wabastada? Murebraaga kulutas tuhanded kuulmata lutsulele, mis ümbritses teda, mis tähendaks seal Gonzalvo wäite warandus? Jsegi kergendust wangidele ei wõinud ta sellega saawutada; mitme kae läbi käinud, jääb wäitefest jummaft waewalt weel midagi neile, kelledele ta määratud! Ta ei suutnud mõista, kui wäga ta ka ei mõelnud; see enefest tähtsujeta mõte kerkis ta häbademeres ifka jälle unesti pinnale, olgu siis, et ta unnes palawas palwes. Ka onupoja eest palus ta, jah, nimelt just tema eest; ja see waene hing, kes ei tunnud mingit troosti, wääris wõitlemist! —

(Järgneb.)

Kristlik müstika / K. L. Marley.

7

Assiisi Franz päästis müstika üksilduse tolmust ja näitas selle tihti nii võõriti mõistetud hingetee jõulist eluvilja oma laaulatuslikus tegevuses.

Magdeburgi Mathilde on väljapaistvam esindaja 12. ja 13. sajangu naismüstikuist. Kirglikult andus tema ühes oma mõtteosalistega Kristuse kannatuste vaatlusele ja kaasaelamisele. Kristus on ainus — jah kõik. Kadedusega valvavad nad oma hinge sügavaimaid liigutusi oma „hinge peigmehe Jeesuse“ vastu. Mathilde tugev loomus ei taha alguses surra kõigile, ikka veel nõuab ta omale õigusi. Ahastades otsib ta teed vabanemisele, kuni seda leiab Kristuse piinade ja kannatamiste kaasaelamises. Olles kõrgest soost, on temal ka suured vaimuanded. Ta on palju kirjutanud sügavat. Üks ta tähtsam teos on: „Jumala mõõnav valgus“. „Tema, sinu elu, on surnud armastusest sinu vastu, armasta teda nii, et sulgi on kerge surra armastuses tema vastu; siis põled sa igavese sädemena tema suures tules!“ Kui vaibub mõtiskelu Jumala üle, ilmub temale Jumal ekstaasides mõõnava valgusena. Üle isikliku jumalatumdmise seisab isikupärata Jumal. Tee temale viib läbi Kristuse alanduse ja suremise, kuid ekstaasi kaasabil, sisemises nägemuses.

Täit pühadust nõudjate vahel 12. ja 13. sajangul tekkisid hingesidemed. Neid oli vähe ja nad olid tundmatud. Kuidagi viisi õppisid nad üksteist tundma, sünnitades üleeuroopalise vaimuühenduse, mis kirikuloos „jumalasõprade“ nime all tuntakse. See on huvitamaid nähtusi nii põudsel ja kivinenud usuajal. Siin kadus õpetus tagaplaanile ja vaimuelamus sai ühendavaks tugevaks paelaks.

Aquino Toomas oli selle liikumise vaimuliseks inspireerijaks. Tema lõi aluse ja andis tõuke. Ta elas tagasitõmmatult ja seepärast sai tema ideede võimsaks tulishingeliseks kuulutajaks Meister Eckhart. Eckhart on sama kui Aquino Toomas mõtlevaljuurdlev. Müstikas huvitas teda kõige enam selle filosoofiline külg, mis pärast teda ka tihti ülihinnatakse. On tõesti raske öieti mõista Meister Eckharti. Ta võtab uuesti üles Areopagita ja Erikena mõttekäike, ning arendab neid, mis südameusu seisukohalt vaadatud, tagasiminekut tähendas. Ta on vägev jutlustaja, mõjurikas õpetaja ja läheb oma mõtlemistões tihti viimase võimaliku piirini, pea paganlikku panteismi. Jumal on temale puhast olemine. „Kui Jumal poleks kõigis asjus, ei oleks loodul ka mitte tegevust ega tahtmist.“

See on juba loodusmüstik. Tema süsteemi käsitleme edaspidi.

Teine selle aja suurmeister on Dr. Johannes Tauler. Tema tõi saksa müstikasse seda, mida see vajas, praktilist külge. Müstilist tõde oli ta „jumalasõprade“ seas Baaselis tundma saanud. Tema tegevus seisis peaaesjalikult ses, et ta sügavate elamustega usklikke oma ümber kogus ja neid üheks vabaks koguduseks kujundas, mille suuna, puhtuse ja sügavuse ta ise määras. Tema kõned kannavad seepärast ka teist laadi kui Eckharti omad. Need ei ole mitte mõttearengud, ega ka südametundmuste valingud kui Susol, vaid isiklikku laadi juhatused ja isalikud näpunäited, tihti aga ka tõsised manitsused.

Ta on suur kõneleja. Ebrari Margarete tunnistab temast, „et ta maailma oma tulekeelega on süüdanud.“ Armuta tungib ta välise variserliku jumalateenistuse viisidele kallale. Ta nimetab last alati ta nime pidi, nõudes elupuhtust ja usuhardust. Tööd peab inimene tegema ja ande jagama neile, kes seda vajavad, ning tõsises jumalakartuses alati elama. „Mулapsed,“ ütleb ta, „ärge küsige suurte ja kõrgete asjade järele, vaid vaibuge oma olemise põhjani ja nii õppige end tundma teie loomuses ja vaimus.“

Taulerist peale võtab müstika tegelikuma elulähedama värvingu.

Kolmas suurmüstik sel ajal on Heinrich Suso. Ta on mõisniku soost ning Eckharti õpilane. Sügavaid õpetusi ja hingesügavust, mis ta Eckhardilt omandas, täitis ta sügava tunde ja teostas ennastsalgavas ohverdames. Ta tunneb, kuidas ta liha teda segab õndsas armastuse osaduses Kristusega olla. Alguses katsub ta oma liha suretada kandes ränki raudseid ahelaid omal ihul ja pesule teravaid naelu sisse õmmeldes. Ühel päeval haarab teda kuum igatsus oma armastatud Jeesuse osasaamisest endal üht jäädavat ja nähtavat märki valmistada. Ta võtab terava asja ja kriimustab „oma südamele kõige lähemal“ ihusse Jeesuse nime. Tema ei püüa ühtegi omandada peaga, vaid kõik sügava teadmise ammutada elamustest. „Kes Jumalasse on jõudnud, sellele on kannatamised kerged.“ Lõpuks leiab ta vabanemise sisemise tee ja jätab välise liha suretamise. Ta elab õndsas eluosaduses oma Lunastajaga kui pruudiga. Ta läbikäimine palveis Issandaga on nii isiklik ja südamlük, nii et selle väljendus inimsõnus jääb tuhmiks ja paljudele arusaamatuks.

(Järgneb.)

Lutheri surnumask. Harilikult pärast tähtsama mehe surma jäädvustatakse tema nägu tulevaile põlvedele seega, et võetaks ta näolt kipsmask. Ka usumehelt Lutherilt on see võetud ja mis praegu Berliini ülikooli kogudes alal hoitakse.

Lutheri surnumaski eest vaadates esineb meile lai nägu, nagu harilikult

Lutheri surnu mask.

tema piltidel. Kulmud ja ripsmed tuletavad väga kalmõki omi meelde ja ei taha äragi tunda — on see Luther. Küljelt vaadatuna paistab meile suur kongus nina, jõuline ettepoole tungiv lõug ning mõjuv kummitud otsaesine, saame kangelase ning eluvõitleja mehe näo mulje.

Vaadeldes harilikke Lutherit kujutatavaid pilte ja surnumaski, siis saame surnumaskist hoopis teise mulje Lutherit kui piltidest. Siin juures peame arvesse võtma asjaolu, et sel ajal näopildid on kunstnikkude valmistatud, kes maalimises endale ju vabaduse jätsid ja oma püüete ning võimete kohaselt siis ka talitasid.

Hiljuti suri Hispaanias — Toledo peapiiskop kardinal Enrico Reig-Mazrol y Casanova, kes sellepoolet tähelepanu vääriv, et ta omas elus abielu on olnud. Nagu teada, ei luba katoliku kirik preestreile abielu. Paavst Gregor VII ähvardas (1074. a.) iga abielu olevat preestrit kirikuvandega. Viienadal aastasajal keelati juba preestreile abielu. Ainult üksikuid kordadel võeti abielumehi preestriks ja nimelt siis, kui mees on abiellunud juba enne õnnistamist. Nimelt võidakse õnnistada lasteta leski, ja lasteta abielumeest siis, kui naine kloostriks läheb.

Ka Toledo peapiiskop oli preestriks õnnistatud eramääruste põhjal. Ta oli abielunud 1881. a., selle järele kui ta 4 aastat usuteadust oli õppinud. Pulmade järele hakkas õigusteadust õp-

pima. Aga neljaaastase õnneliku abielu järele kaotas abikaasa ja kaks väikest poega, milline hoop viis teda uuesti kirikuteenistusse.

„Vaikimistempeel“. Chicagos on olemas omapärasemaid kirikuid maailmas. Iial ei ole seal kuulda ühtki häält. Jumalateenistus sünnib vaikides. Palvetajad ei laula ja palutakse mõttes. See on anglikani „Kõigi inglite“ kirik, mis on määratud jumalateenistuseks ainult kurtummadele.

Kallim raamat maailmas. Kallimaks raamatuks maailmas peetakse Rootsi Upsala ülikooli „hõbepiiblit“. Piibel, mis 187 lehekülge sisaldab, on kulla ja hõbedaga kirjutatud gooti keeli, mida on rääkinud Rootsi ürgsugu, kes aastate 100—700 vahel valitses maade üle Mustamere ja Gibraltari vahel.

Nüüd on see haruldane raamat päevapildistamisabinõude varal paljundatud. Töö kestis mitu aastat. On korda läinud X-kiirte abil ka neid kohti piiblis selgelt esile tuua, mis vananemise tõttu silmale juba nägematuks olid muutunud.

Paavst Pius X pühaks kuulutamise eel. Mantuas — Itaalias asub n. n. „Püha“ Kongregatsioon, kes otsustab katoliku kiriku tegelaste pühaks kuulutamise küsimusi. Hiljuti sai see asutus 425 leheküljelise koguka akti, kuhu on koondatud 26 tunnistaja seletused paavst Pius X imetegude üle. Pius X oli paavsti troonil 1903—1914. a., mil ta suri.

Pühaks kuulutamisel on ette nähtud vastuvaidleja — „kuradi advokaat“, kelleks on kohtutegelane don Amadei. Paavsti tegude ülistajana esineb monsignore Balze, kes kolme aasta eest pühaks kuulutamise küsimuse üles tõstis. Lõplik otsus oleneb „P.“ Kongregatsiooni kõrgemaist võimalikkudest. Mida aga otsustab Jumal?

Palve- ja mängukoosolek vanglas. (Königsbergi Sinise Ristilt). Königsbergi paraadväljal valitseb lõbus elu ja askeldus. Lapsed mängivad lõbusasti. Vanad istuvad puhates pinkidel, teised jalutavad. Kirjult öitsevad võõrasemad, päike särab, naerab. Seal samub üle välja kari mehi puhkpillid kaenlas. Need on meie pasunakoorist. Vangla on nende eesmärk.

Astume suurde kohtumajja. Eeskojast läbi jõuame ukseni, kus kirjutatud: „Vangla“. Seisatame, helistame. Võtmekimp koliseb seespool. Ametnik avab; astume sisse. Veel avab ta meile teise ukse ja sulgeb uuesti me selja taga. Kui õudselts kolisevad võtmed. Oleme luku taga, ütleb keegi. Nüüd sammume läbi pimedada, elektritulega valgustatud käigu; esimesed kongi valgus; kolmandast uksest jõuame kabelisse. Siin on koos juba kogudus. Omapärane kogudus. Sinistes ja punastes hallkirjuis rõivais istub

100-päine kari juttu vestes valve all. Nad kargavad püsti, tervitavad kui sõdurid. Omapärane vaade! Seal nad istuvad vanad raugad noorte 17—20 aastaste kõrval, intelligendid — tüüpi-liste kurjategijate kõrval, süütd ja rikkumatud alatute isikute iseloomude kõrval — kõik üks? — Kaastunne suur ja tugev haarab meid. Meiski elab sama kuri, voolab sama veri. — Arm Jumalast on hoidnud meid!

„Tahaksime heameelega teie tumedasse ellu valgeid silmapilke tuua, et näeksite, et mõtleme teie peale.“ — Nii teretame neid. Siis mängib pasunakoor. Haaratult kuulavad nad. Järgnevad meeskoorid, soolod laulus ja viulil. Siin-seal niiskub silm. Mõni surub alla liigutuse. Siis kolab vägevalt „Ma kummardan sind, armu vägi.“ Lühikese kõne järele laulab veel meeskoor: „Hing rutta ristile!“ — Siis lõpeb meie koosolek.

Väljas müraavad tänavad, naerab päike, öitsevad võõrasemad, sumisevad inimesed — sees, taga suurte pakside müüride, väikesis, pimedais kongides möllavad ägedad võitlused. Kahetsus, igatsus, viha ühelt pool — Jeesus hingedevoitja teisel pool. Südantliigutavad jutuajamised järgnesid järgmisel päeval, kui külastasime neid üksikult kongides.

Mõelge vangidele, paluge nende eest, töö on raske, kuid auline!

„A. d. Warte“.

„Soodoma õun“. Pildil on oks puuviljaga, mida Soodoma õunaks nime-

Soodoma õunad.

tatakse. Ta kasvab Surnumere rannikul. Puudutamisel lõhkeb vili ja petetud noppijal jääb ainult tolm pihku.

Eks ole maailm ka oma pakkumistega sarnane „Soodoma õuntele“.

Uuesti leitud linnad: Pennsylvania ülikooli muuseumi juhataja mr C. Leonard Woolly korraldusel on tehtud Uri linnas Kaldea maal rikkalikud leidused. Need varandused asuvad kuumumala ja jumalanna kõrval ja on üle 5000 a. vanad.

Egiptuse kuningale Tutankhamen'ile ei saanud osaks armastus ja austus üksi tema valitsuse kestes, vaid see järgnes talle ka pärast surma. Kõik Tutankhameni mummia kehaosad on kaunistatud igasuguste väärtuslike ehetega. Need kalliskividest kaela-keed, amuletid ja sõrmused on tähelepanuväärsed dokumendid selleaegsest Egiptuse kultuurist. Iseäranis salapärasena näeb välja kaunistus „aja Silm“. Muuseas on kuningale hauda kaasa antud ka kivi kirves. Üksikasjalise kirjelduse Tutankhameni kaunistuste üle leiame raamatust „Book of the Dead“.

Kes oli tugevam? V. linnas kuulutasid evangeeliumi misjonärid M. ja N. Koolilaste seas oli väike ärkamine. Ligi 10 noort tütarlast pöörsid. Kui õpetaja sellest kuulis, ütles ta: „Las nad tulevad kooli, küll ma nad ümber pööran.“ Nad tulevad kooli. „Ümberpöörnud tõuske püsti!“ ütles õpetaja ja kõik tõusid püsti. Õpetaja küsimusele, mida emad öelnud, kui nad neile jutustanud oma pöörmisest, vastas üks: „Ta nuttis“. Õpetaja: „Tead sa ka, mis pisarad need olid?“ — „Jah, need olid rõõmpisarad.“ Selle üle kohmetas õpetaja. Ta ei võinud sellest kohe aru saada.

Lapsed pidid mõndagi raskust kannatama Önnistegija pärast. Aga nad olid alati rõõmsad ja heas tujus. Küll lasksid kaks kolm neist enestele mõjuda, et eemale jäid lastetundidest. Õpetaja oli neid keelanud neist osa võtta. Teised aga ei lasknud endid kohutada, vaid jäid ustavaks. Lapse kombel palusid nad palju oma õpetaja eest. Aga vahekorral läks ikka enam pinevamaks. Õpetaja näitas lastele, kuidas tõsine kristlane kannatama peab. Nüüd tuli õpetaja sünnipäev. Üks pöörmuist tuli mu juurde ja küsis, kas mul ilusat raamatut olevat, nad tahtvat oma õpetajale rõõmu teha. Ma andsin talle raamatu sõnadega: „Nii on õige, nüüd tehke oma õpetajale sünnipäevarõõmu.“ — „Jah“, ütlesid nad, „me tahame talle ka koogi küpsetada“. Nüüd läks mulle asi päris huvitavaks. Varsti korjati „seitse asja“, mida heale koogile vaja, ja magus kook oli pea valmis. Nüüd tegi kõige suurem neist pidu eeskava: „Kui homme hommikul õpetaja klassi tuleb, siis laulame meie: Oh võta mind, mu Jumal, ja saada mind. Siis sina S. palud ja siis anname talle asjad.“

Õeldud, tehtud! „Ja mis tegi õpetaja?“ küsisin ma selle järele. „Ta seisis klassis ja nuttis“. Kes oli tugevam?

Misjonär Syringi järele. Suurim vangla Euroopas on Hamburgis. Teda seatakse eeskujuks ja mahutab umbes 4000 vangi. Kuid neist on ainult 12% hamburglasi, 6% väljamaalasi, teised on sakslased.

Pagana lapse uni. Väike tütarlaps, kes oli kasvatatud budda usus, oli suremas. Ühel hommikul ütles ta emale: „Mina nägin täna öösel nii imelise une. Ma nägin Buddha seisvat mu voodi juures. Kui nägin teda, sirutasin oma käed ta poole. Kuid siis kadus ta ja asemele ilmus teine, kes lahkest mulle naeratas ja kutsus mind oma juurde. Kui küsisin ta nime järele, näitas ta krooni, mis ehtis ta pead. Ja sellele oli tähtedest säravamalt kirjutatud nimi „Jeesus“.

Misjonär Barnett, kes selle sündmuse jutustab, lisab: „Selle pagana lapse unest näeme midagi prohvetlikku. Sest nii kõik paganausud veel kaovad ja meie Issand Jeesus Kristus saab valitsema ja Tema nime tunnustatakse üle kogu maailma piiride.“

Suom. Viikolehti. Piik igavikku. Keegi mees tahtis elada vabalt patuelu, püüdis end uskuma sundida, et polegi Jumalat, vaenlast ega põrgut. See mees pööris hiljem ja sai usklikuks. Selle järele on ta jutustanud, mis ta kord läbi elas olles äärmises hingehädas ja ootas laeva purunemist iga silmapilk. Kui ta seisis nii seal laeval koledale surmale silmi vaadates, varises kokku kõik ta uskmataste teooriad ja kadus kui suits tuules, kuna sõnad: Jumal, hing, igavik astusid ta ette paratamata tõsiasjadena. Halastuses päästis Jumal ta otsekui ime läbi ja päästis ka ta hinge uskmataste veeuputusest. Piik igavikku sai mehele õnnistuseks.

Wälismaa teateid

Evangelist Gipsy Smith on töötanud evangelistina 50 aastat. Hiljuti pühitseti seda juubelit Londonis suures Central Hall'i Westminsteris. Suur pidusaal oli täis küllutud inimesist ja sadanded pidid ruumi puudusel koju pöörama. Gipsy Smith ütles koosolekul muuseas: „Ei ole veel valmis oma eluga. Ei ole veel kustunud tulimägi. Olen lõpetanud esimese poolsaja, nüüd olen valmis algama teist. Veel on palju tööd teha. Ehk on parimad päevad veel ees. Ise olen teinud palju eksisamme ja palju vigu. Au ja austust panen Tema jalule, kes tuli mustlastelki minu pärast.“

Maailma suurim ausammas. Rio de Janeirosse kavatakse püstitada hiigla Kristuse kuju, millest tuleb tõeliselt maailma suurim ausammas. See asetatakse Mont Corcavado künkale, kust avaneb avar vaade üle linna ja sadama. Selle meistriks on kuulus kujur Paul Landovski. Ausamba suurusest saame ettekujutust, kuuldes, et käe pikkus randmest keskmise sõrme otsani on 4 meetrit.

Jessi Penn-Lewis, kes ka Eesti usklikkude väikeste pühitsussisuliste raamatute läbi tuttav, on 15. augustil Londonis koju kutsutud.

Kuulsa Itaalia usumehe Hieronymus Savonarola sünnipäevast 21. sept. — sai tänavu 475 aastat täis. Savonarola on sündinud 1452. aastal.

Dr. Poling A. Ü. Riikide noorsooliidu juhataja on nüüd meie armsa koju läinud Dr. Clarki järeltulija. Peale selle on ta veel suurima ajakirja „Christian Herald“i peatoimetaja, kogudusvanem ja lastetöö juhataja New-Yorgis. Kaastööd saadab ta ka ilmailiudu ajakirjale. Dr. Poling seisab oma jõu haripunktil ja ta mitmesugused anded on jumalariigitoole pühendatud. Palju jõudu ja P. Vaimu väge tema tööks!

Adventistid ennustavad uut ilma lõpu, õigemini tuhandeaastase rahuriigi algust 1949. aastal. Kahju küll, et jälle uus tähtpäev määratud. Vististi mõõdub seegi, nagu kõik teised 1843 a. alates.

200 aastat sai tänavu sellest, kui August Herman Francke suri. Jakob Speneri ja elnimetatud peetakse ärkamisliikumise eelkäijatena. Francke töö jumalariigis on jätnud unustamata jäljed, oleks palju tema sarnaseid!

Rootsi N. M. K. Ü. liikumise 40-aastane. Augustikuus pühitses Rootsi N. M. K. Ü. oma 40. aastapäeva pidu. Liidu juhatajana on toiminud prints

Bernadotte 35 aastat, saades nüüd ohvri-meelse tunnustuseks kuldmedali. Osavõtjaid välismailt oli paarikümne ümber, muu seas pastor Skovgard Petersen Daanist.

Lõbustuselu puhastamist nõutakse tänapäev Rootsis endisest mõjuvamalt. Päriss noortel kavatakse ära keelata osavõtt avalikkudest tantsupidudest. Mitmed tantsusaalid suletakse ja uusi kitsendusi tehakse ka kõlbmata kinopiltidele, poksimatele jne. Riigipäeval on tehtud algatust selles suunas. Millal tehakse seda meil!

Vennastekogudus Herrnhut pidas 13. aug. s. a. oma 200. aastapäeva. Paarisaja aasta eest oli Böhmi ja Mähri vendadel rasked ajad, kuna neid usu pärast taga kiusati. Neile andis varju krahv Zinzendorf oma maalal Berthelsdorffis Lausitzis. Aastal 1727 asutati „uus vennaskond“. See kogudus on pidanud ristilöödu mälestuse kallina ja elavana ning ta üheks suuremaks tegevusalaks on olnud 1731 aastast peale evangeeliumi viimine paganatele. Kus valitseb Jumala armastus, seal saadakse suurt korda.

Viimasel aastal saadeti Hiina 4 miljoni piibli. Hunanis on tapetud piibliseltsi kaks piibliselajat, paljudega on

toorelt ümber käidud ja teisi pandud vangi. Mõnel pool on piibli ja kohaliste kristlaste vastu korraldatud suuri meelevaldusi, kuid sellepeale vaata-mata on olnud üldiselt nõudmine piibli järele suurem kui kunagi enne.

Üldse on Piibliselts viimasel aastal 10.128.000 piiblit levitanud ja 14 uues keeles ja murdes piibel trükitud. Järelikult loetakse nüüd juba püha kirja 593 keeles ja murdes.

Jälle usuvastane propaganda. Vene ametiühisuste üleriiklik nõukogu saatis kõikidele oma allorganisatsioonidele ringkirja, milles kästakse uuesti alata tugevat kihutustööd usu vastu. Ringkirjast on näha, — et viimasel ajal tööliste hulgas usuline huvi tõusmas, ja et suur edu tööliste hulgas on ka igasuguseil lahkusulistel.

Hiina. Ameerika C. E. ilmaliidu ajakiri teatab, et Dr. Price, Hiina liidu juhataja, Mankingi mässu puhul ka võitlustesse sattus. Dr. Price on profes-

soriks Mankingi teoloogilises semina-ris. Ta varandus rõõviti ja elu seisis hädaohus. Piiramisel, kui noor sõdur teda ähvardas, astus ta kokk ta kaitseks välja ja ta teenija palus põlvedel oma isanda elu pärast. See vahejuhtumine päästis Dr. Price elu. Sõdurid aeti laiali. Hiljem tabas teda uus rühm sõdureid, ja sundis teda põlvili, et siis ühise pauguga maha lasta. Siit vabastas teda keegi hiina arst, kuid ruttu vangistati ta. „See oli kõige lühem külaskäik mu elus,“ ütles Dr. Price hiljem, noor sõdur õelnud talle, üks-kõik, kes ta olevat, kui ka ameeriklane, siiski tema vaenlane. „Ta tõstis püssi, ma haarasin sellest, me võitlesime. Kaks juurderuttavat üliõpilast vabastasid mu.“ Üheksa tunni vangistuse jä-rele vabastati ta ja põgenes Mankingi.

Misjon mustlastele. „Ev. Allianz-blattist“ loeme järgnevat:

„Tahaksime kristlastele siin unu-nenud häda meelde fuletada — see on

mustlaste suurt viletsust. 99% neist on kirjaoskamatud. Nad elavad krist-laste hulgas paganlikus teadmatuses. Osa neist on ka katoliku usul ristitud, kuid usust pole nad muud oma vank-ritesse võtnud kui „püha Maarია“, keda nad austavad ebajumalana ja üle ujuta-vad oma tunnetega. Mustlased, kui hommikumaa-lased on väga suure usu-lise igatsusega. Kuid kes on juhtinud neid elava Jumala juurde? Kas on nad liiga rikutud lunastustööle? Nad kerjavad, varastavad, valetavad, peta-vad ja kuulutavad ette. Aga mustlase hing on omas rikutud olekus nii naiiv-ne, et noorel mustlasel õigus on, kes oma armastatud rahva kohta ütles: „Nad patustavad teadlikult, kuid siiski tead-mata.“ — On siin-seal alatud töid, kuid palju on veel teha. Toetagem, kuid keegi võimalust leiab ka seda tööd.

7.—8. oktoobrini peeti Saksa C. E.-laste aastakonverents Berliinis ära.

Kodumaa teateid

Pärnu C. E.-lased on jõudnud Is-sanda abiga ära käia juba 9-da versta-poistini s. t. on tegutsenud 9 aastat, mille puhul peeti 2. oktoobril pidulik aastapäeva. Kokku olid kogunud ena-masti kõik ühingu liikmed kes rüh-made viisi laiali pillatud maakonnas. Külalistena võtsid osa peale liidu ju-hataja vend Uuemõis Tallinnast ja E. Dahl Pärnust. Peeti suurem koosolek Rahvamajas rohkel rahva osavõttel, mida Issand õnnistas. Pärnu C. E.-lased on olnud agarad töös ja püüdnud samm-sammult edasi tungida ning saavutada uusi võitusi. Ka „Noorte Elu“ levita-miseks on nad palju teinud. Vägede kuningas kinkigu veel enam võitusi kümnendaks aastaks!

Õde Ilse Laas on kutsunud Taage-peresse, kus töötab mõni aeg, pidades piibletunde. Leidub sanatooriumis hai-gete keskel mõndagi kes janunevad ka hinge tervise järele.

Aliants kursus. Nagu iga aasta peetakse ka tänavud aliants vendade kursus Tallinnas, 8.—12. nov. Luise tn. 11. tere tulemast kõigile vendadele.

Paide ühingu pühitses 2. okt. oma seits-mendat aastapäeva uutes ruumides. Vanadest ruumidest, mis Ev. Luteri koguduse omad, olid nad sunnitud lah-kuma. Isa andis uued.

Aastapäeva kaaspühitsejaks olid Tallinnast v. v. Marley (sen.) Laar ja Rakles tulnud, ning õed L. Volmer ja S. Utroy. Päevas peeti mitu koosolek-ut. Õnnistagu Issand ise paidelasi rohkesti.

Uskl. Hariduse seltsi algkool Tallin-nas töötab praegu 65 lapse ja 9 õpe-tajaga.

Õp. Rubanovitsch pidas mõni nädal Tallinnas Lilienthali palvelas pühitsus-sisulisi kõnesid.

Misjoniväljale sõitsid septembri-kuus õed Aleksandra Liblik ja Eeva

Vühner. Nende reis läks Poola, Ru-meenia kaudu Türgimaale ja sealt Egiptusse. Saatku meie palved neid alati.

Augusti lõpul lahkusid kodumaalt kaks Saksa Osaduse C. E.-last: õed Anita Espenberg ja Ellen Kerde. Esi-mene nendest läks Shveitsi usklik-diakonisside kooli ja loodab tagasi tulla tööle Eestisse; teine sõitis Visbadeni Sudan Pioniir Misjoni kooli — kus ka selgub, kas tervislikult suudab Aafri-kasse tööle minna. Õed olid Saksa ühingu tublimatest tööjõududest ja ka ühtlasi ühingu töö alustajad.

Ka neid ei taha meie unustada omis palveis.

Tallinnas hakkas 9. oktoobril uus usu-liskasvatuse sisuga nädala leht „Uus Ristrahva Pühapäevaleht“ ilmuma. Vastutav toimetaja ja väljaandja on G. Puu.

Wäljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Wastutaw toimetaja: W. Rakles. Toimetuse aadress: Tallinna, Iisraeli t. nr. 12—6.

Lähineb aasta lõpp, seepärast palume arvete õiendamise-ga rutata. Ei ole ka varane uute tellimiste peale mõelda. Lehtede mittekättesaamist, palume kohe talitusele teatada.

Aliants-vendade kursus
peetakse tänavu
8.—12. nov. Tallinnas, Luise tn. 11.
Tere tulemast kõigile vendadele.

Teen iga-lugudeid **kellasepatöid.**
Tellimised palun ära anda: Tallinnas, Willardi tänav nr. 3—10 (hoovis).
Termitades w. **G. Henny.**

st.ü. „Külwaja“ trüff, Keilas.

Sind 15 marka.